

Чернівецький торговельно-економічний інститут
Державний торговельно-економічного університету

Кафедра фінансів, обліку і оподаткування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Теоретико-методичні засади формування звітної інформації

в балансі підприємства»

на матеріалах: ПП «АПЕРО» (м. Чернівці)

Студента 2 курсу, 701 групи,
Спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»

*підпис
студента*

Команюка
Миколи
Лазаровича

Науковий керівник
науковий ступінь
вчене звання

*підпис
керівника*

Мустеца І.В.
к.е.н.
доцент

Гарант освітньої програми
науковий ступінь
вчене звання

*підпис
керівника*

Маначинська Ю.А.
к.е.н.
доцент

Чернівці 2023

Зміст

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО АКТИВІ ТА ПАСИВІ ПІДПРИЄМСТВА.....6

- 1.1. Стан та перспективи розвитку борошно-круп'яної промисловості в Україні в умовах воєнного часу.....6
- 1.2. Моніторинг нормативної бази та спеціальної літератури з обліку та аналізу формування звітної інформації в балансі підприємства борошно-круп'яної галузі.....13

Висновки до розділу 1.....18

РОЗДІЛ 2. УЗАГАЛЬНЕННЯ ДАНИХ ТА ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ БАЛАНСУ ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....19

- 2.1. Облікова політика приватного підприємства та шляхи її удосконалення в умовах воєнного стану19
- 2.2. Формування фінансової звітності на ПП «АПЕРО».....23
- 2.3. Управлінський звітність на малих підприємствах.....27

Висновки до розділу 239

РОЗДІЛ 3 ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМКИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ..... 40

- 3.1. Аналіз фінансової звітності ПП «АПЕРО».....40
- 3.2. Удосконалення фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва в умовах воєнного стану.....49

Висновки до розділу 3.....52

Висновки.....53

Список використаних джерел.....55

Додатки

ВСТУП

Ухвалення ефективних управлінських рішень можливе лише за умов об'єктивності, достовірності та повноти обліково-аналітичної інформації, яка покладена в основу формування показників фінансової звітності. Тобто, суб'єкту господарювання необхідна така організація облікової системи, яка або не дозволяла б з'являтися помилкам чи навмисним викривленням даних, або виявляла б їх ще на етапі обробки інформації, унеможливаючи потрапляння таких даних у фінансову звітність.

Пріоритетним напрямом розвитку облікової системи малих підприємств є покращення інформаційного забезпечення користувачів облікової інформації. Інформаційна складова, яка формується у обліковій системі, має, насамперед, бути основою для прийняття поточних і перспективних рішень управлінським персоналом; сприяти формуванню позитивного іміджу суб'єкта малого підприємництва серед контрагентів, а також потенційних кредиторів та інвесторів; не викликати сумнівів у податкових органів щодо правильності нарахування та повноти сплати податків і зборів.

Питання організаційних засад діяльності суб'єктів малого підприємництва в Україні з точки зору складання і подання звітності досліджувалося багатьма вітчизняними науковцями. Так, Белова І.М., Семенишена Н.В. та Мельничук О.В. [1] зосередилися на історичних етапах становлення облікової системи малих підприємств, здійснили докладний огляд генезису такої системи; Гоголь Т.А. [2] провела ґрунтовне дослідження інформаційного забезпечення в управлінні малими підприємствами; Довбуш А.В. [3] впорядкував основні складові облікової системи, а Семенова С.М. та Шпирко О.М. [4] розглянули особливості

облікової політики малих підприємств залежно від форми складання фінансової звітності.

Законодавчі зміни в Україні за період з 2018 по 2022 роки суттєво торкнулися вимог до складу звітності суб'єктів малого підприємництва, надали альтернативні варіанти облікових рішень, що пояснює актуальність обраної теми випускної кваліфікаційної роботи.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та методичних засад формування звітної інформації у балансі підприємства.

В роботі поставлено такі **завдання**:

- дослідити теоретико-методичні засади формування інформації про активи та пасиви підприємства;
- оцінити стан та перспективи розвитку борошно-круп'яної промисловості України;
- провести моніторинг нормативної бази та спеціальної літератури з обліку та аналізу балансу приватного підприємства;
- узагальнити дані формування показників фінансової звітності ПП;
- дослідити облікову політику приватного підприємства;
- розглянути формування показників фінансової звітності;
- дослідити можливість впровадження управлінської звітності;
- оцінити показники Звіту суб'єкта малого підприємництва;
- розглянути удосконалення обліку на малому підприємстві.

Об'єктом дослідження є оцінка обліку і аналізу фінансової звітності приватного підприємства;

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних, організаційних та практичних засад формування інформації у фінансовій звітності.

Методи дослідження. Під час дослідження сучасного стану проблем підприємств-виробників використано методи спостереження та

деталізації; при дослідженні статистичного матеріалу та інформації ПП «АПЕРО» – методи групування та порівняння; для оцінки організації обліку на досліджуваному підприємстві – метод індукції і дедукції; для збирання аналітичних даних про фінансовий стан – економіко-математичні методи; для наочного подання та узагальнення результатів досліджень – методи графічний та синтезу.

Інформаційну базу дослідження становили узагальнені звітно-статистичні дані, у тому числі по ПП «АПЕРО», законодавчі акти Верховної Ради України, та інші законодавчі документи та стандарти України, а також міжнародних організацій, праці вітчизняних та зарубіжних учених з проблем теорії та практики у сфері бухгалтерського обліку і аналізу балансу підприємств, статистичні дані та фінансово-господарська документація, акти перевірки природоохоронних органів та звіту за результатами проведення діагностичного аудиту стану та організації аудиту на ПП «АПЕРО».

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних та методичних положень щодо вдосконалення системи обліку і аналізу балансу підприємства.

Основні положення наукової новизни, які виносяться на захист, полягають у такому:

удосконалено:

- організація обліку на підприємствах малого бізнесу шляхом впровадження системи управлінського обліку за центрами виникнення витрат на виробничому підприємстві;
- будову рахунків, які можуть використовуватися на комунальних малих підприємствах для детального групування витрат і визначення фінансових результатів, а саме запропоновано використання рахунків: 86 «Інші фінансові витрати», 87 «Інші надзвичайні

витрати», а також 792 «Результат фінансових операцій», 793 «Результат іншої звичайної діяльності» і 794 «Результат надзвичайних подій».

- *отримали подальший розвиток:*

- напрями гармонізації національних положень стандартів бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів, а саме П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», Міжнародні стандарти фінансової звітності і директиви ЄС.

- узгодження показників фінансової і податкової звітності суб'єкта малого підприємництва.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в тому, що правильність складання фінансової звітності малих підприємств у результаті вдосконалення обліку і аналізу сприятиме вчасному і достовірному відображенні інформації, що забезпечить довгостроковий розвиток досліджуваного підприємства, а також вихід з кризового стану.

Окремі пропозиції випускної кваліфікаційної роботи впроваджені в практичну діяльність ПП «АПЕРО».

Апробація результатів випускної кваліфікаційної роботи. Отримані результати досліджень опубліковані в науковому збірнику ЧТЕІ КДТЕУ, а саме: «Удосконалення фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва»./ І.В.Мустеца, М.Команюк. Вісник студентських наукових робіт ЧТЕІ ДТЕУ, 2023 р. [36].

Структура випускної кваліфікаційної роботи наступна: вступ, три розділи, висновки та пропозиції, список використаних джерел становить 60 джерела та додатки. Загальний обсяг роботи складає 55 ст., а також 18 рис. та 13 табл. в додатках до роботи.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО АКТИВІ ТА ПАСИВІ ПІДПРИЄМСТВА БОРОШНОМЕЛЬНО-КРУПНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

1.3. Стан та перспективи розвитку борошно-круп'яної промисловості в Україні в умовах воєнного часу

Головною ціллю держави, особливо в умовах воєнного часу є продовольча безпека, що також зазначено в Декларації Всесвітнього саміту з продовольчої безпеки, яка відмічає, що продовольча безпека існує тоді, коли люди мають соціальний, фізичний, економічний доступ до достатньої кількості безпечного та поживного продовольства для задоволення своїх дієтичних та харчових потреб для здорового способу життя. Тому борошно-круп'яна галузь займає провідну роль в забезпеченні населення, а також інших галузей харчової промисловості такими продуктами, як борошно і крупи.

За останні роки відмічено скорочення споживання хліба в Україні, але все ж таки борошно являється стратегічно важливим продуктом, виробництво якого приносить стабільні фінансові результати. Дослідження наукових праць виявив, що економічний розвиток борошно-круп'яної галузі, завжди буде в полі зору науковців, однак О. Бокій, І. Кузнєцов, О.Нікішина, Р. Рибчинський, Я. Квач, Г. Кошельок стверджують, що ринок борошна залишається динамічним, тому потребує постійного дослідження, особливо в умовах воєнного часу, коли більшість території на якій здійснювалися посіви зернових заміновані та знаходяться під обстрілами окупантів.

Зернопромисловий комплекс України включає в себе борошномельну, круп'яну, комбікормову галузь, та займає стратегічне місце в агропромисловому комплексі України. В довоєнний період дана галузь відзначалася стійким фінансовим станом та активним інвестиціями. Україна, як житниця Європи має значний потенціал для виробництва зерна, круп, заготівлю комбікормів, а за даним статистики в довоєнний період продовольча потреба українців щорічно складала від 5,7 до 7 млн. тонн []. Борошномельна промисловість використовує різні види круп, але найбільша питома вага належить пшениці – 80%, житу і гречці належить 7 %, рису і кукурудзі 3%, та складає до 4%. Для України борошно є найбільш важливим продуктом харчування, а розмір ринку борошна визначає в основному потреби внутрішніх споживачів.

Аграрний сектор є одним із найбільших секторів економіки України, так у 2021 році приблизно 14% населення країни було зайнято в сільськогосподарському секторі, внесок у ВВП країни становив 10,9% і експорт – 41%, також Україна є одним із найбільших світових експортерів зерна, і її світова частка зростає за останнє десятиліття. Станом на 2021 рік на Україну припадало понад 40% світового експорту соняшникової олії, понад 10% кукурудзи та ячменю та близько 10% пшениці та ріпаку [43]

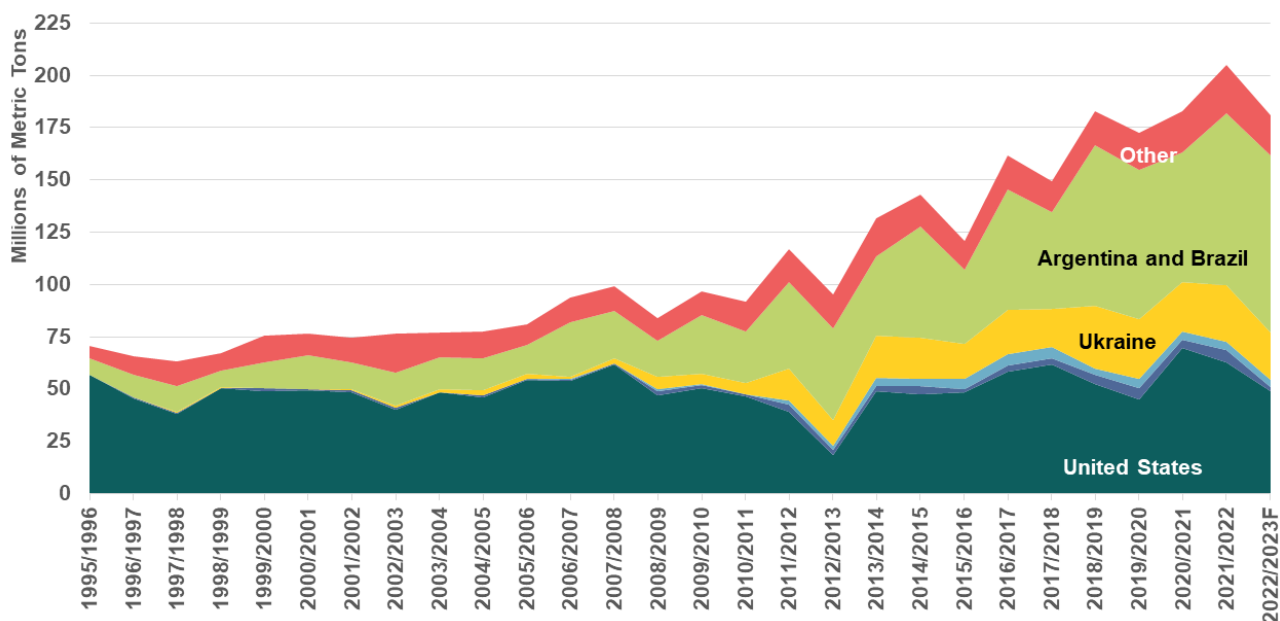

Рис.1.1. Оцінка експорту зернових в структурі світової торгівлі [15]

На малюнках 1 і 2 показано, як частка України у світовому експорті кукурудзи та пшениці зросла в період з 2000 по 2020 рік із розширенням міжнародної торгівлі. У цей час розширення українського експорту займало все більшу частку світової торгівлі, так за три передвоєнні маркетингові роки (2018/19, 2019/20 та 2020/21) експорт України становив 15% світової торгівлі кукурудзою та 10% світової торгівлі пшеницею. У цей період Україна була четвертою у світі країною-експортером кукурудзи та п'ятою – пшениці.

За статистичними даними, в Україні в довоєнний період виробництвом борошна займалися 1091 підприємство, з яких до промислових (з добовою продуктивністю більше 100 тонн переробки зерна) відноситься 376 підприємств, потужності були розташовані в усіх регіонах України, саме тому Україну вважали житницею Європи і світу, зерно експортували в країни Африки, Європи, Азії та інші. Слід відмітити, що потужності виробництва борошна знаходяться на рівні понад 10 млн. т, що приблизно в три рази більше, ніж необхідно для власного споживання, так в 2021 р. коефіцієнт використання наявних потужностей становив усього 26,5 %

[12, с.48], також за період з 2015 по 2021 роки зменшилась кількість підприємств, які займаються переробкою зернових на 23%, це пов'язано із високою конкуренцією.

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну завдало шкоди аграрному сектору України, так на площі, які безпосередньо постраждали від війни, припадало близько 36% довоєнного виробництва сільськогосподарських культур країни [47]. Близько 30% території України можуть бути замінованими, блокада Чорного моря та пошкодження сільськогосподарських об'єктів збільшили витрати та ризики для виробництва та експорту зерна. Український уряд і міжнародна спільнота докладають величезних зусиль для збереження логістичних шляхів експорту зерна. Наприклад, Чорноморська зернова ініціатива пом'якшила логістичні обмеження на транспортування Чорним морем, що допомогло частково відновити експорт зерна, проте навіть за таких зусиль експорт зернових скоротився приблизно на 13% порівняно з попереднім ринковим роком, за даними Міністерства аграрної політики та продовольства станом на квітень 2023 року.

Війна також суттєво обмежила можливості українських фермерів вирощувати та транспортувати свій урожай. За оцінками того ж джерела, війна призвела до додаткових непрямих витрат на сільське господарство на 36,2 мільярда доларів США, головним чином у вигляді втрати виробництва та вищих витрат на логістику для подальшого експорту сільськогосподарської продукції, так від згубних наслідків війни страждають і дрібні виробники, згідно з опитуванням FAO, 44% виробників повідомляють про згубне збільшення собівартості продукції, а кожен четвертий респондент повідомляє про скорочення або припинення виробництва через війну, так станом на лютий 2023 року загальні збитки українського сільськогосподарства оцінюються в \$40,2 млрд, з яких прямі збитки складають \$8,7 млрд. [44].

Щоб зрозуміти, як змінилися очікування щодо українського виробництва сільськогосподарських культур та експорту з початку війни, розгляньте прогнози, зроблені USDA у світових балансах кукурудзи та пшениці, які публікуються щомісяця в рамках звіту World Agricultural Supply and Demand Estimates (WASDE). Оцінки WASDE можуть бути неповною картиною ситуації на місцях в Україні в будь-який момент. Однак вони будуються послідовно впродовж часу, щоб зміни в цих оцінках являли собою хороше наближення змін в очікуваннях на ринковому рівні.

На рис.1.2. показано прогнозоване WASDE виробництво кукурудзи та пшениці в Україні, так кожен рядок описує, як прогнозоване WASDE виробництво змінювалося щомісяця для поточного 2022/23 маркетингового року та кожного з попередніх трьох маркетингових років. Міністерство сільського господарства США публікує початкові прогнози глобального балансу зерна в травні перед початком маркетингового року. (Тобто прогнози на 2022/23 маркетинговий рік, який починається 1 вересня 2022 року, були опубліковані в травні 2022 року.)

Оцінки виробництва зазвичай завершуються до наступного травня, а інші балансові обсяги завершуються до грудня, наступного за маркетинговим роком (тобто травень 2023 року та грудень 2023 року для 2022/23 маркетингового року), у проміжках між ними прогнози змінюються залежно від зміни доступних даних і очікувань.

Кукурудза (Млн.тонн)

Пшениця (Млн.тонн)

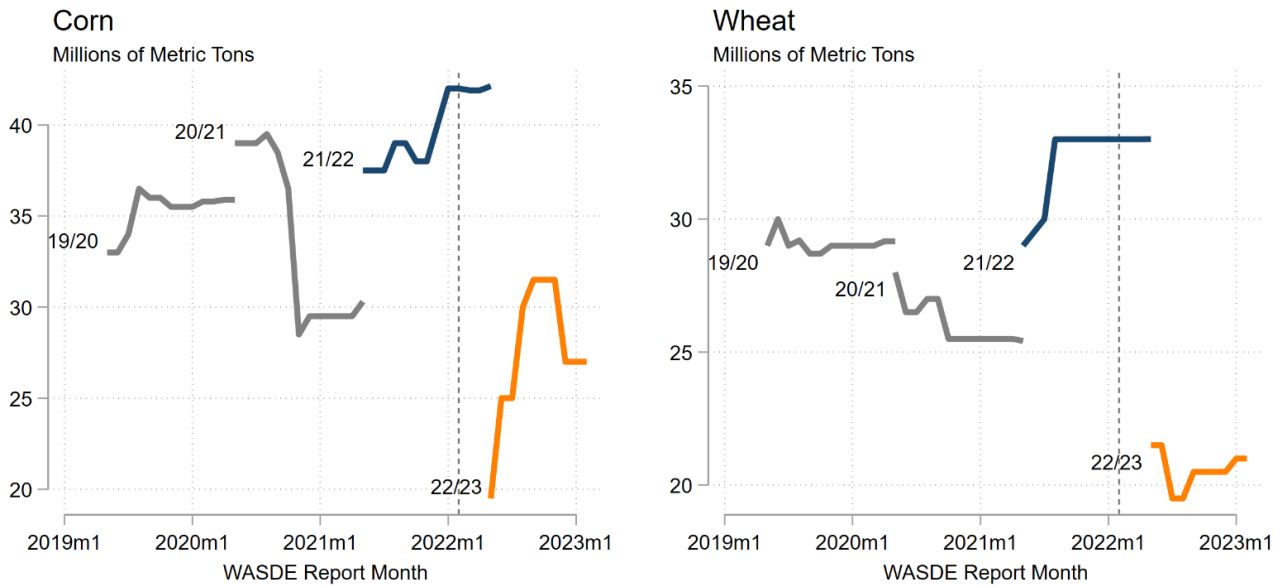

Рис.1.2. Прогнозоване WASDE виробництво кукурудзи та пшениці в Україні на 2023 рік [49]

З літа 2022 року прогнози експорту України на 2022/23 рр. різко зросли, як видно на помаранчевих лініях на рис. 1.2., перспективи покращення експортної логістики разом із збільшенням оцінок виробництва, які обговорювалися вище, призвели до більш високих прогнозів експорту на 2022/23 рр. зі збільшенням кукурудзи: 13,5 мільйонів метричних тонн до 22,5 мільйонів метричних тонн, а пшениці зросла на 3,5 мільйонів метричних тонн до 13 мільйонів метричних тонн.

Високий експорт української кукурудзи порушує загальну напруженість світового ринку фуражного зерна; додаткові 13,5 мільйонів метричних тонн експорту кукурудзи становлять приблизно 7% світової торгівлі кукурудзою.

Дані, надані Службою економічних досліджень Міністерства сільського господарства США, свідчать про те, що рух зерна з України в рамках Чорноморської зернової ініціативи певною мірою зосереджувався на кукурудзі, а не на пшениці, початковий рух у рамках ініціативи мав на

меті ліквідувати відставання запасів кукурудзи в період з серпня по жовтень, коли експорт пшениці зазвичай домінував.

Що стосується пшениці, зростання прогнозованих кінцевих запасів старого врожаю після початку війни було схожим на зростання кукурудзи, але трохи меншим за абсолютною величиною. Кінцеві запаси пшениці на 2021/22 рр. зросли приблизно з 2 мільйонів до 6 мільйонів метричних тонн, оцінки кінцевих запасів нового врожаю були подібними до остаточних рівнів старого врожаю, але з тих пір знизилися.

Однак падіння прогнозованих кінцевих запасів пшениці набагато менш драматичне, ніж зміна кукурудзи. Коли і як Україна скорочує запаси до довгострокового рівня, залишається відкритим питанням.

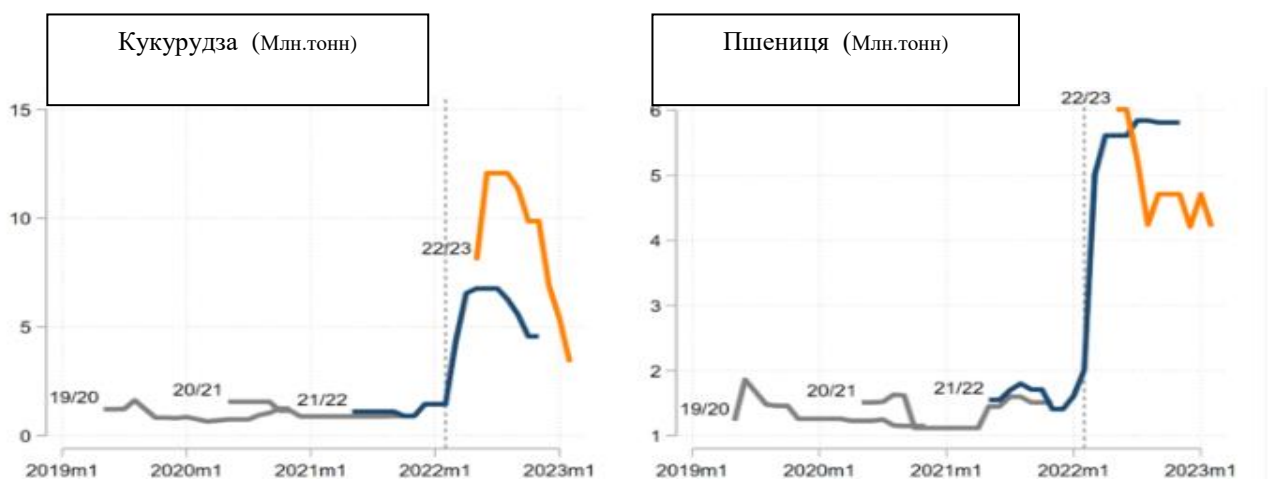

Рис.1.3. Прогнозовані запаси кукурудзи та пшениці після лютого 2022 року [49]

На очікування щодо розміру запасів зерна в Україні також вплинула війна, яка суттєво зросла після російського вторгнення в лютому 2022 року. Сільськогосподарська економіка України сильно орієнтована на експорт, з дуже низькими рівнями запасів, характерними для періоду безпосередньо перед жнивими. На рис.1.3. показано, як змінилися прогнозовані кінцеві запаси кукурудзи та пшениці в Україні після лютого

2022 року, прогнозовані кінцеві запаси кукурудзи старого врожаю підскочили з приблизно 1,5 мільйона до 7 мільйонів метричних тонн після початку війни. Оцінки кінцевих запасів кукурудзи нового врожаю були такими ж високими, досягнувши піку в 12 мільйонів метричних тонн, кращий, ніж очікувалося, рух експорту зерна знизив оцінки кінцевих запасів кукурудзи на 2022/23 рік лише до 3,4 мільйона метричних тонн, що набагато ближче до довгострокового рівня.

Зміни в українському сільськогосподарському виробництві за останній рік ілюструють серйозний вплив війни на нестабільність ринку. Відразу після російського вторгнення в Україну ціни на сільськогосподарську продукцію різко зросли. Ціна ф'ючерсів на кукурудзу старого врожаю в травні 2022 р. зросла на \$1,32 за бушель, або на 19% з 24 лютого по 18 квітня, ціна ф'ючерсів на пшеницю старого врожаю в травні 2022 р. зросла на \$2,36 за бушель або 27% за той самий період, ненадовго досягнувши максимуму понад 13,60 за бушель на початку березня. З весни 2022 року ціни знизилися, а поточні ф'ючерсні ціни на старі врожаї близькі до рівня, який спостерігався до початку війни.

Поєднання кращих перспектив для українського експорту та реакції виробництва в інших країнах охолодило ринок, хоча поточні рівні цін залишаються високими в історичному вимірі. Загалом Чорноморська зернова ініціатива, здається, мала значний вплив на сприйняття ринком глобального балансу попиту та пропозиції. Зниження цін і збільшення українського експорту не означає, що вплив російсько-української війни закінчився. По-перше, ситуація на місці залишається напруженою. Здатність українського експорту надходити з українських чорноморських портів обмежена продовженням угоди між воюючими державами.

1.2. Моніторинг нормативної бази та спеціальної літератури з обліку та аналізу формування звітної інформації в балансі підприємства борошно-круп'яної галузі

В ринкових умовах господарювання система бухгалтерського обліку і аналізу має трансформуватися таким чином, щоб реально відповідати потребам зовнішніх і внутрішніх користувачів інформації. Глобалізація та структурні перетворення в економіці України змінили погляди на фінансову рапорт, надаючи їй зовсім інші орієнтири. Так, на відміну від методів і принципів формування бухгалтерської інформації, які застосовувалися до впровадження міжнародних стандартів, в основу яких було покладено окреме підприємство, сучасний підхід до оперативної інформації лежить в площині інформаційного поля, пов'язаного із вкладанням капіталу для отримання економічних вигод у майбутньому. Методика складання і перевірки основних форм звітності суб'єкта малого підприємництва регулюється численними законодавчими актами, які наведені в дод.Б1. Крім того, особливої уваги займає підняте питання для підприємств харчової промисловості, які на сьогоднішній день перебувають в кризовому стані.

Розвиток малого бізнесу залежить від взаємоузгодженої та цілісної нормативно-правової бази, так в Україні, наразі, підприємницьку діяльність з нормативно-правової та обліково-методологічної точок зору регулюють:

- Господарський Кодекс України (ГКУ);
- Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні»;
- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;

- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»;
- Податковий Кодекс України (ПКУ);
- Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами (№ 720) [5,16, 17, 19, 25].

Таблиця 1.1

Порівняння законодавчих вимог щодо форм фінансової звітності
у малому бізнесі

Критерії порівняння	НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність»	МСФЗ для МСП
Сфера застосування	Встановлює форму, зміст та порядок заповнення фінансової звітності малого підприємства та мікропідприємства (не скасовує застосування інших НП(С)БО та П(С)БО)	Надає опис малих та середніх підприємств. Визначає концепції, основоположні принципи подання фінансових звітів.
Форми фінансової звітності	1) Фінансова звітність малого підприємства: ф. № 1-м Баланс та ф. № 2-м Звіт про фінансові результати; 2) Фінансова звітність мікропідприємства: ф. № 1-ме Баланс та ф. № 2-ме Звіт про фінансові результати.	Повний комплект фінансових звітів: 1) звіт про фінансовий стан на дату звітності; 2) одне з двох: єдиний звіт про сукупний дохід за звітний період або окремий звіт про прибутки та збитки і окремий звіт про сукупний дохід; 3) звіт про зміни у власному капіталі за звітний період; 4) звіт про рух грошових коштів за звітний період; 5) примітки, що містять стисле викладення значної облікової політики та іншу пояснювальну інформацію.

Європейський досвід та досвід багатьох розвинутих країн свідчить про те, що розвиток та підтримка малого бізнесу є запорукою стабільного розвитку держати, та в Україні основані засади визначені в законі «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» [25], згідно з яким держава гарантує фінансову, інформаційну, консультаційну підтримку, у тому числі підтримку у сфері інновацій, науки і промислового виробництва, підтримку суб'єктів малого і середнього підприємництва, що провадять експортну діяльність, підтримку у сфері підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації управлінських кадрів та кадрів ведення бізнесу.

В Україні за рахунок державного бюджету здійснюється підтримка підприємці початківців, а саме здійснюється часткова компенсація

відсотків за кредитами, частково компенсують лізингові, факторингові платежі, надання гарантій та поруки за кредитами, надання мікрокредитів для розвитку та відкриття власного бізнесу, кредити на новітні та інноваційні технології, які можна впровадити на підприємстві, підтримка кооперації між малими та великими підприємствами, всебічна підтримка екологізації процесу виробництва та використання чистих технологій, інші види не забороненої законодавством фінансової допомоги, особливі умови ведення господарської діяльності в умовах воєнного часу.

Таблиця 1.2

Періодичність подання фінансової звітності

Звітність	Річна звітність (без проміжної) за формами 1-мс та 2-мс	Проміжна (квартальна) звітність	
		До податкових органів	До органів статистики
Суб'єкти господарювання	<ul style="list-style-type: none"> - Мікро-підприємства - Неприбуткові організації - Платники єдиного податку 3-ї групи (юридичні особи) 	<ul style="list-style-type: none"> - Мікро-підприємства («квартальні» платники ПНП) - Малі підприємства («квартальні» платники ПНП) - Середні/великі («квартальні» платники ПНП) - Представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності 	<ul style="list-style-type: none"> - Малі підприємства («квартальні» та «річні» платники ПНП) - Платники єдиного податку 4-ї групи (малі підприємства) - Середні/великі («квартальні» платники ПНП) - Представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності
Нормативно-правовий документ	НП(С)БО 25	Податковий Кодекс України	Закон України про бухгалтерський облік та фінансову звітність Порядок подання фінансової звітності

На державну підтримку можуть розраховувати тільки ті суб'єкти підприємництва, які відповідають вимогам встановлених законодавчою базою, основним з яких є Господарський Кодекс України, облік на таких підприємствах ведеться відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», а методичні засади формування інформації у звіт і суб'єкта малого підприємництва відповідно до НП(С)БО 25 [27].

ГКУ визначає критерії щодо видів визнання суб'єктів підприємницької діяльності в табл.1.1. наведено основні вимоги до класифікації підприємств відповідно до законодавства.

Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва (форми 1-мс та 2-мс), який складається на досліджуваному підприємстві ПП «АПЕРО», є також підставою для бухгалтерського обліку доходів та витрат відповідно до податкового законодавства, також у фінансовому звіті суб'єкти малого підприємництва не розкривають інформацію щодо сукупного доходу. Суб'єкти мікропідприємництва можуть: обліковувати необоротні активи тільки за первісною вартістю без урахування зменшення корисності та переоцінки до справедливої вартості; не створювати забезпечення наступних витрат і платежів, а визнавати такі витрати в періоді їх фактичного понесення; поточну дебіторську заборгованість включати до підсумку балансу за її фактичною сумою.

Таблиця 1.3

Критерії поділу підприємств згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [26]

Тип підприємства	Критерії		
	Балансова вартість активів	Чистий дохід від реалізації товарів, робіт, послуг	Середня кількість працівників
Мікропідприємство	До 350 тис. євро	До 700 тис. євро	До 10 осіб
Мале підприємство	До 4 млн. євро	До 8 млн. євро	До 50 осіб
Середнє підприємство	До 20 млн. євро	До 40 млн. євро	До 250 осіб
Велике підприємство	Понад 20 млн. євро	Понад 40 млн. євро	Понад 250 осіб

Питання економічного розвитку підприємств борошномельної промисловості досліджувалось цілим колом науковців, інформація про проведені дослідження узагальнена в дод. Б2.

Моніторингом ринку борошно-круп'яної промисловості займалися: Бокій О., Кузнецова І., Нікішина О.[2] Інвестиційну привабливість досліджуваної галузі займалися Поддерогін А., та Корнилюк А. [29]. Сучасні тренди та перспективи розвитку борошномельної промисловості досліджували Нікішина О. [34].

Зарубіжних науковців також зацікавила проблематика ринку українського зерна, що підтверджують публікації К. Деїніре, Д. Ейвеллоу [47].

Слід відмітити, що форма фінансової звітності малого підприємства ПП «АПЕРО» складається з двох частин, а саме балансу та звіту про фінансові результати, так питання підготовки фінансової звітності за 2023 рік на досліджуваному ПП потрібно розглядати відповідно до змін, які були внесені двома Законами від №2435-IX та 2115-IX (зі змінами, в редакції чинній на 01.01.2023р.) [59,60], таким чином з 1 жовтня 2023 року підприємства повинні сплачувати вчасно всі податки відповідно до вимог довоєнного часу, так було скасовано 2% єдиного податку для ФОП III групи і повернення до 5%, повернення сплати єдиного податку для I та II групи ФОПів, повернення перевірок та штрафів за порушення, зокрема за невикористання РРО.

Узагальнимо періодичність подання фінансової звітності різними суб'єктами господарювання відповідно до вимог вищезазначених нормативних документів (табл. 1.2), наприклад раніше малі підприємства звітували раз на рік, то, починаючи з 2019 року, квартальну фінансову звітність подають усі підприємства, враховуючи малі підприємства, за винятком мікропідприємств, непідприємницьких товариств (крім тих, що зобов'язані складати звіт за МСФЗ) та платників єдиного податку - юридичних осіб, враховуючи вище наведене малі підприємства повинні подавати звіт до органів статистики не пізніше 25-го числа місяця, що настає за звітним кварталом, в свою чергу малі підприємства - платники податку на прибуток (платники ПНП), встановлено квартальний звітний період тому повинні подати усі форми додатком до декларації з податку на прибуток.

Висновки до розділу 1

Проведені дослідження у першому розділі випускної кваліфікаційної роботи дають можливість зробити такі висновки:

- 1) У майбутньому ринки кукурудзи та пшениці збалансують реакцію пропозиції на високі ціни в інших основних регіонах виробництва з продовженням втрат пропозиції в Україні, спричинених війною.
- 2) Перспективи українського виробництва в 2023 році можуть бути гіршими, ніж у 2022 році, і набагато більш невизначеними. Урожай пшениці 2022 року в Україні вже був посіяний до початку війни.
- 3) Логістика, необхідна для доставки необхідних сільськогосподарських ресурсів, таких як насіння та добрива, на українські ферми може бути складнішою зараз, ніж у 2022 році, коли деякі ресурси вже були на фермах до вторгнення, ринок також має розглянути, як великі українські запаси зерна будуть включені у світовий ринок, якщо мир таки настане.
- 4) Вищенаведені факти вказують на постійну властивість ринку в майбутньому 2024 році.

5) Формування показників фінансової звітності приватного підприємства здійснюється відповідно до змін в законодавстві, які стосуються введенням воєнного стану, а також свідчать про повернення довоєнних податків та зборів та встановлення з 1 жовтня штрафів за невикористання реєстраторів розрахункових операцій.

РОЗДІЛ 2. УЗАГАЛЬНЕННЯ ДАНИХ ТА ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ БАЛАНСУ ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Облікова політика приватного підприємства та шляхи її удосконалення в умовах воєнного стану

Приватне підприємство «АПЕРО» зареєстровано як юридична особа 11.02.2013 року за № 10291020000000801. І засноване як родинне підприємство.

На сучасний рівень своєї діяльності приватне підприємство «АПЕРО» вийшло у 2015 році після завершення будівництва та введення в експлуатацію нового цеху з виготовлення та фасування продуктів харчування в смт. Глибока, Чернівецького району, Чернівецької області - по вул. Першотравнева, 60К.

Юридична адреса: 60425, село Купка, в Сучевенській сільській громаді Чернівецького району Чернівецької області.

Місцезнаходження потужностей виробництва : 60400, смт Глибока, вул. Першотравнева, 60К.

Директор: Дуган Петро Георгійович.

ПП «АПЕРО» володіє складськими приміщеннями площею більш ніж 800 кв.м і виробничими приміщеннями площею 580 кв.м. На підприємстві працюють біля 40 працівників.

Для виготовлення конкурентоспроможної та якісної продукції підприємством придбано та використовується імпортне обладнання.

Основні види економічної діяльності (КВЕД) : виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості.

На підприємстві впроваджено систему менеджменту безпеки харчових продуктів (СМБХП).

Загальна характеристика продукції:

Підприємством виготовляються кукурудзяні палички, трубочки та подушечки з різними начинками, чіпси та снеки та інша продукція, що забезпечує відповідну нішу на ринку даної продукції, створює сприятливий клімат для збільшення обсягів випуску та реалізації.

Команда підприємства "АПЕРО" складається з досвідчених фахівців, які проявляють креативність та професіоналізм у своїй роботі. Вони стежать за останніми тенденціями у світі круп'яної промисловості та постійно вдосконалюються.

Підприємство "АПЕРО" також має розвинуту дистрибуційну мережу, що дозволяє доставляти свою продукцію до різних торгових точок, кафе та ресторанів, задовольняючи потреби клієнтів на різних ринках. Компанія зосереджується на задоволенні смакових переваг клієнтів та надає індивідуальний підхід до замовлень.

Приватне підприємство «АПЕРО» веде господарську та виробничу діяльність по всіх напрямках, що не заборонені діючим законодавством.

Підприємство несе відповідальність за екологічну чистоту наданих ним

послуг, виконаних робіт та товарів.

Приватне підприємство «АПЕРО» самостійно визначає облікову політику; розробляє систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності і контролю господарських операцій, визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів; затверджує правила документообігу і технологію обробки облікової інформації.

Підприємство самостійно визначає перспективи розвитку, планує та здійснює свою діяльність, виходячи з попиту на продукцію, що воно виробляє, виходячи з проблем забезпечення розвитку. Основу планів становлять завдання, поставлені перед підприємством, та договори/контракти, укладені на виконання будь-яких робіт та послуг із споживачами, замовниками, постачальниками. Підприємство вільне у виборі предмету договору, визначенні обов'язків та умов господарських взаємовідносин.

Статут підприємства (дод.А1), установчий документ, на основі якого діє підприємство. Статут затверджується власником майна. У статуті підприємства визначено:

- власник підприємства;
- найменування підприємства;
- місцезнаходження підприємства;
- предмет і цілі діяльності підприємства;
- органи управління підприємства і порядок їх формування;
- компетенція і повноваження трудового колективу підприємства та його виборних органів;
- обсяг правил, що регулюють її правовий стан, відносини, пов'язані з внутрішнім управлінням, стосунки з іншими організаціями чи працівниками.

Організаційна структура ПП «АПЕРО» (дод.Б2) має чітку визначеність і складається з чотирьох структурних підрозділів: Адміністрація, Відділ

збуту, Виробничий відділ та Відділ готової продукції. На підприємстві ведеться Штатно – посадова книга. Проаналізувавши данні наведені у визначено відсоток зайнятих посад якій становить 76% з загальної штатної чисельності.

Підприємство виробляє свою продукцією під різними торговими марками такі як ТМ «АПЕРО», ТМ «Х Twin» та «АПЕРО SNEХ CORN» на зазначені торгові марки підприємство має Свідоцтва зареєстровані у Державному реєстрі свідоцтв України на торговельні марки також володіє свідоцтвом на Промисловий зразок на упакування для харчових продуктів.

Організація бухгалтерського обліку та звітності на підприємствах ПП «АПЕРО» здійснюється на підставі нормативу № 996-ХІ, Положень (стандартів) бухгалтерського обліку та інших нормативних актів [57].

Податковий облік ведеться відповідно до законодавства України, визначеного Податковим Кодексом України [17]. Система оподаткування – загальна.

Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться з дня його реєстрації. Формою ведення обліку на ПП «АПЕРО» є Меморіально-ордерна (контрольно-шахова), на даний час проводиться перехід з старої форми Меморіально-ордерна на Журнально-ордерна. Частково облік вже комп'ютеризований з використанням програми «BAS Бухгалтерія».

На час переходу облік проводиться у двох системах.

На підприємстві застосовують меморіально-ордерну систему обліку, що має у своєму складі книги і меморіали відповідно до коду, а також картки для аналітичного обліку.

Порядок складання документації такий, спочатку формують дані в первинних документах, далі узагальнюють у книгах, а потім в меморіалах, які називають ордери.

Кожен меморіал має посилання на документ, де також заносять дані про дату операції і її нумерують, далі на підставі ордерів-меморіалів у

хронологічному реєстрі синтетичного обліку - Реєстраційному журналі, а також нумерацію меморіальних ордерів щомісячно.

Також в «АПЕРО» застосовують реєстраційний журнал, в якому зберігають усі меморіальні ордери, це потрібно для того, щоб здійснити перевірку за правильністю записів повноти і правильності господарських операцій в системі рахунків, бухгалтери здійснюють такий контроль шляхом звірки місячних підсумків реєстраційного журналу з підсумками оборотів по дебету і кредиту синтетичних рахунків в оборотній відомості, наступним етапом є запис з меморіалів до Головної книги, а рахунки в ній мають шаховий - це багатогранні таблиці де є дані по дебету і кредиту, також визначають залишки і складають оборотну відомість, зразок типової кореспонденції рахунків наведено в дод. БЗ.

Рекомендуємо ПП «АПЕРО» розробити та затвердити наказ про облікову політику з метою врегулювання питань організації обліку на підприємстві, особливо звернути увагу при розробці наказу, на методи вибуття виробничих запасів на підприємстві, та метод нарахування амортизації на основні засоби, які оцінено в сумі 5221,7 тис.грн., а також зараховано знос на суму 2620,6 тис.грн., станом на 31.12.2022 року.

2.2. Формування фінансової звітності на ПП «АПЕРО»

Ефективне управління малими підприємствами в глобалізованому світі сприяє його стабільному розвитку, дає змогу вчасно реагувати на виклики, які постають перед ним, саме тому для ефективного управління підприємствами малого бізнесу необхідно забезпечити, щоб дії менеджменту щодо об'єкта відповідали вимогам ситуації, в якій перебувають підприємства. Це можна досягти завдяки постановці правильних цілей та знаходженню обґрунтованих шляхів для їх

досягнення. Пошук напрямків розвитку, які ставлять перед собою малі підприємства, робиться на основі певної інформації, отримати таку інформацію можна з найрізноманітніших джерел: нормативно-правові акти, інтернет, засоби масової інформації, неофіційні джерела інформації, дані бухгалтерського обліку та звітності.

Фінансова звітність є основним джерелом інформації при проведенні аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства. У фінансових звітах відображуються як фінансовий стан підприємства, так і результати його фінансово-господарської діяльності. Підприємство «АПЕРО» відноситься до категорії малих підприємств і подає спрощену звітність, структура якої наведена на табл.2.1.

Основні показники, які комплексно характеризують фінансово-господарську діяльність ПП «АПЕРО» за 2020- 2022 рр. наведена у дод.Б3 Розглянувши їх ми бачимо загальний приріст чистого доходу від реалізації продукції на 754,3 тис. грн у 2021 році і 11 713,8 тис. грн у 2022 (відносний темп приросту 7,2 % і 103,8% відповідно). Значний приріст реалізації призвів і до зростання решта показників витратної частини. Відносний темп приросту собівартості 4,5% у 2021 році і 98,5% у 2022 році. Значна позитивна динаміка зростання всіх показників призвела і до зростання чистого прибутку підприємства на 50,50 і 1464,7 тис. грн. у 2021-2022 роках відповідно.

Таблиця 2.1

Склад фінансової звітності для підприємств згідно національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку

КОМПЛЕКТИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЗА НАЦІОНАЛЬНИМИ СТАНДАРТАМИ					
Повний (НП(С)БО 1 та НП(С)БО 29)			Спрощений (НП(С)БО 25)		
Повна назва фінансового звіту	Шифр форми	Фінансова звітність малого підприємства		Фінансова звітність мікропідприємства	
		Повна назва фінансового звіту	Шифр форми	Повна назва фінансового звіту	Шифр форми
Річний Баланс 2022 (Звіт про фінансовий стан)	Форма № 1	Баланс	Форма № 1-м	Баланс	Форма № 1-мс
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)	Форма № 2	Звіт про фінансові результати	Форма № 2-м	Звіт про фінансові результати	Форма № 2-мс
Звіт про рух грошових коштів	Форма № 3	Не складають	Не складають	Не складають	Не складають
Звіт про власний капітал (бланк)	Форма № 4				
Примітки до фінансової звітності	Форма № 5				
Додаток до приміток до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами»	Форма № 6				
Хто подає					
Середні підприємства* – обов'язково,		Малі підприємства та представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності		Мікропідприємства, єдино податники 3 групи (3% та 5%), непідприємницькі товариства	
Єдино податники групи, малі та мікропідприємства – за власним бажанням**					

Якщо аналізувати фінансову звітність малого підприємства, а саме ПП «АПЕРО», то вона складається з двох частин, перша це баланс, який проаналізуємо детальною та розглянемо методику його заповнення.

Актив балансу досліджуваного підприємства (дод. А2, А3, А4) свідчить про наступне: Так нематеріальні активи за кодом рядка (1000) оцінено на 2,3 тис.грн., незавершені капітальні інвестиції за кодом рядка (1005) оцінено на 200,4 тис.грн., основні засоби за залишковою вартістю відображені за кодом рядка 1010, оцінено в сумі 5221,7 тис.грн., їх первісна вартість дорівнює 7842,3 тис.грн., та відображена за кодом рядка 1011; знос основних засобів нараховано в сумі 2620,65 тис.грн., та

відображено за кодом рядка 1012. Усього за розділом необоротні активи за кодом рядка 1095 складають 5426,3 тис.грн.

Оборотні активи – це 2 розділ балансу ПП «АПЕРО» включає запаси за кодом рядка (1100) в сумі 4393,6 тис.грн., у тому числі готов продукція за кодом (1103) всумі 5,7 тис.грн.; дебіторська заборгованість досліджуваного підприємства відображається за кодом рядка (1125) в сумі 711 тис.грн., дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом відображається за кодом рядка (1135) та оцінена в сумі 109,2 тис.грн.; гроші та їх еквіваленти узагальнено за кодом рядка (1165) та оцінено в сумі 2183,6 тис.грн., витрати майбутніх періодів за кодом рядка (1170) в сумі 2,8 тис.грн.; інші оборотні активи за кодом рядка (1190) по досліджуваному підприємстві оцінено в сумі 54,9 тис.грн.; усього оборотні активи узагальнено за кодом рядка (1195) в сумі 7455,1 тис.грн.; валюта балансу по активу відображається за кодом рядка (1300) та оцінено в сумі 12881,4 тис.грн.

Наступним кроком дослідження є оцінка пасиву балансу, починаємо з власного капіталу ПП «АПЕРО», який включає зареєстрований капітал за кодом рядка (1400) і оцінено в 1 тис.грн. нерозподілений прибуток за кодом рядка (1420) та включає суму 5185 тис.грн., відповідно усього за розділом 1 пасиву за кодом рядка (1495) узагальнено суму 5186 тис.грн. Підприємство є прибутковим.

Довгострокових зобов'язань та цільового забезпечення, яке узагальнюється по коду рядка (1595) немає на ПП.

3 розділ «Поточні зобов'язання» по ПП містять інформацію по короткострокових кредитах банків по коду рядка (1600) в сумі 1400 тис.грн.; поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги по коду рядка (1615) включає 2965,9 тис.грн., за розрахунками з бюджетом (1620) 1 тис.грн.; інші поточні зобов'язання відображені за кодом рядка (1690) та оцінено в сумі 3329,4 тис.грн.; усього за розділом 3 по ПП

«АПЕРО» визначена сума за кодом рядка (1695) в сумі 7695,4 тис.грн.; узагальнення інформації по 2 розділу балансу наведено за кодом рядка (1900) в сумі 12881,4 тис.грн.

2 розділ звіту стосується фінансових результатів. Якщо аналізувати методику складання другої частини звітності, то по досліджуваному підприємству на кінець звітного періоду (2022 рік) оцінено такі показники: чистий дохід від реалізації продукції складає 22996,3 тис.грн. та відображений за кодом рядка (2000); інший операційний дохід по підприємству складає 418,1 тис.грн., та відображений за кодом рядка (2120); разом доходи узагальнено за кодом рядка 2280 і оцінено в сумі 23414,4 тис.грн.

Собівартість реалізованої продукції оцінено в сумі 20432,8 грн. код рядка (2050); інші операційні витрати складають 493,2 тис.грн. та відображаються за кодом рядка (2180); інші витрати оцінено в сумі 292,8 тис.грн., та відображені у звітності за кодом (2270); разом витрат по ПП «АПЕРО» у 2022 році визнано на суму 21218,8 тис.грн. за кодом рядка (2285); фінансовий результат до оподаткування складе 2195,6 тис.грн., код рядка (2290), а також чистий прибуток складає 2195,6 тис.грн., код рядка (2350).

Форму звітності підписує керівник підприємства Дуган Петро та головний бухгалтер ПП «АПЕРО».

2.3. Управлінський звітність на малих підприємствах

Бухгалтерський облік має забезпечувати управлінський персонал усією необхідною інформацією, яка подається в планах, бюджетах, звітах тощо. Дані, які розкриваються у спрощених фінансових звітах малого підприємства, не завжди є достатніми для прийняття ефективних рішень і

потребують доповнення за допомогою управлінської звітності, яку рекомендуємо впровадити на досліджуваному підприємстві ПП «АПЕРО». Організація ефективної діяльності на ПП «АПЕРО» залежить від якості управління, яка багато в чому залежить від своєчасного отримання менеджером достовірної інформації про стан об'єкта управління, така інформація надходить здебільшого зі звітів.

Досліджуване підприємство, відповідно до вимог законодавства, складає фінансову, податкову та статистичну звітність (дод. А2, А3, А4). Досліджувана звітність складається за певними встановленими формами та має певний набір інформації, який задовольняє запити того чи іншого користувача. До цих користувачів відносяться податкові органи, кредитори, органи статистики, власники та керівники підприємства тощо, двом останнім не завжди вистачає інформації, яка розкривається в цих звітах. Тому виникає потреба в розкритті додаткової інформації, яку можна ефективно використовувати для досягнення цілей та завдань, які ставить перед собою підприємство, особливо у складних умовах воєнного часу.

Внутрішня бухгалтерська звітність – звітність, яку складає бухгалтер-аналітик і подає як адміністрації підприємства, так і менеджерам усіх рівнів управління [3]. Незважаючи на те, що і фінансова, і управлінська звітність є інформаційним забезпеченням прийняття рішень, між ними є суттєва різниця – управлінська звітність має чітку адресність у межах підприємства й повинна надавати не загальну інформацію в довільному форматі, а інформацію, визначену внутрішніми регламентами, зорієнтованими на конкретного споживача з визначеними цими регламентами показниками і форматом подання [6].

Тобто складання внутрішньої бухгалтерської звітності регламентується внутрішніми документами на підприємстві, і вона подається внутрішнім користувачам з певною метою.

Так метою складання управлінської звітності є задоволення інформаційних потреб адміністративно-управлінського персоналу шляхом поєднання вартісних та кількісних показників, які дають змогу оцінювати та контролювати, прогнозувати та планувати діяльність центрів відповідальності або окремі напрями їхньої діяльності [23].

Важливим кроком на етапі складання управлінської звітності є розроблення її вихідних форм. Складання управлінської звітності на досліджуваному підприємстві рекомендуємо працівнику облікового апарату, який має доступ до всієї необхідної інформації. Це може бути, наприклад, головний бухгалтер або головний економіст, оскільки інші облікові працівники можуть мати обмежений доступ до певної інформації, необхідної для тієї чи іншої форми звітності.

Слід відмітити, що управлінська звітність не обов'язково повинна мати всі необхідні реквізити, оскільки вона використовується в межах одного підприємства. Рекомендуємо застосовувати такі реквізити: назва звіту; прізвище, ім'я, по батькові та посада особи, яка складала звітність; дата складання; підпис. Можна складати управлінську звітність в ручній або автоматизованій техніці записів. Управлінську звітність можна подавати за допомогою текстових та візуальних даних (таблиці, графіки, схеми, малюнки, відеоролики тощо).

Подається звітність до власника, керівника підприємства, керівників структурних підрозділів або інших осіб, які приймають управлінські рішення, точніше директору Дугану П.

При формуванні внутрішньої бухгалтерської звітності рекомендуємо ПП «АПЕРО» враховувати певні підходи до її складання:

- форми звітності мають відповідати потребам користувачів, бути зручними використанні;
- зважати на розміри підприємства (кількість працівників, структурних

підрозділів);

– інформація, яка подається користувачам має бути достатньою, релевантною та своєчасною;

– інформація, яка подається користувачам може включати кількісні показники обліку;

- має враховуватися специфіка підприємства (галузь, в якій воно працює, форма власності тощо);

– застосовуване програмне забезпечення на підприємстві;

– фінансові, матеріальні, технічні та трудові ресурси, які використовує підприємство;

– кількість працівників облікового апарату;

– якість та зміст вхідної інформація, яка збирається для обробки, має відповідати цілям, які ставляться перед тією чи іншою формою звітності;

– при візуалізації даних необхідно, щоб для кожного використовуваного базового графічного елемента (точка, лінія, частина поверхні тощо) застосовувалося якомога менше способів їх передачі (колір, довжина, розмір тощо).

Упровадження та складання звітності рекомендуємо здійснювати за певними етапами, а саме:

1) визначення необхідності складання звітності та її мети, можливості обліку забезпечити необхідними даними для складання тієї чи іншої форми звітності;

2) встановлення відповідальних осіб за її складанням;

3) встановлення осіб, яким подається управлінська звітність;

4) розробка форм, методики складання управлінської звітності на підприємстві;

5) затвердження форм звітності та методики її складання відповідними внутрішніми документами.

На рис.2.1 узагальнено основні етапи складання управлінської звітності рекомендованої для ПП «АПЕРО».

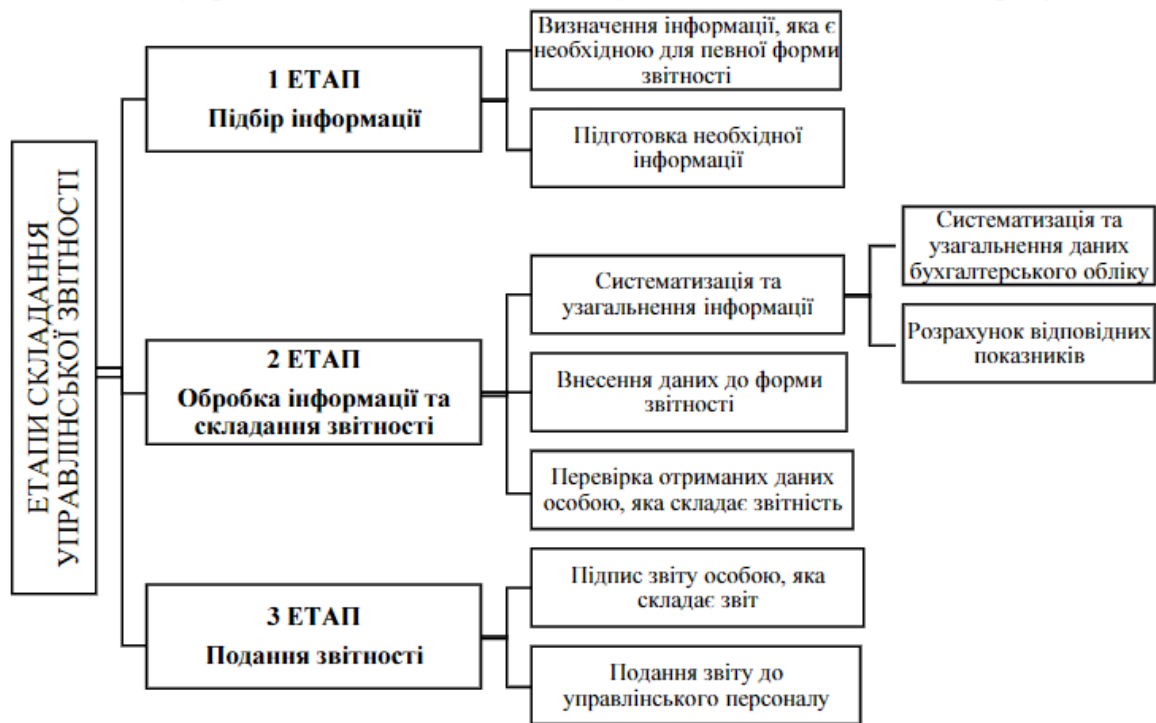

Рис.2.1. Етапи складання управлінської звітності рекомендованої ПП «АПЕРО»

Тобто складання управлінської звітності має відбуватися в три етапи: підбір інформації, обробка інформації та складання звітності, подання звіту.

На першому етапі відповідальна особа визначає, яка інформація є необхідною, та здійснює підготовку необхідної інформації.

На другому етапі відбувається систематизація та узагальнення інформації, яка включає систематизацію та узагальнення даних бухгалтерського обліку та розрахунок необхідних показників, а після того відбувається внесення даних до форм звітності, їх перевірка відповідальною особою.

На третьому етапі складена звітність підписується особою, яка складає

звіт. Потім звітності подається менеджеру, відповідальному за прийняття певних управлінських рішень. При складанні управлінської звітності малим бізнесом є певні особливості, їм в умовах обмеженості ресурсів потрібні правильні та своєчасні управлінські рішення, які можуть прийматися тільки за умов достовірності інформації, отриманої у звітності, зокрема управлінської.

Тобто в управлінській звітності потрібно використовувати достовірну інформацію, оскільки недостовірна інформація може призвести до порушення платоспроможності, ліквідності, стійкості малого підприємства, або до його банкрутства. Також особливістю малого підприємств є те, що на мікропідприємствах (чисельність працюючих до 10 осіб), на досліджуваному підприємстві кількість осіб складає 40 осіб, облік на яких веде власник або уповноважена особа, немає доцільності використання управлінської звітності, оскільки власник або уповноважена особа буде володіти повним обсягом необхідної інформації для прийняття рішень.

Розглянемо складання та форми звітності на прикладі малого підприємства ПП «АПЕРО». Управлінську звітність на досліджуваному підприємстві рекомендуємо економісту ПП. Метою складання управлінської звітності на підприємстві є детальний аналіз доходів, витрат і фінансового результату за видами наданих послуг.

Організаційна будова зерно обробних підприємств різноманітна, вона складається таких складових:

- 1) Млин, фасувальні і переробні приміщення;
- 2) Транспортний відділ, який включає машини, екскаватори, тепловози і тепловози;
- 3) Мають бути лабораторії, склади зерна, ваги;

Також в складі таких підприємств є цехи де виробляють макаронні вироби, зернові сніданки і снеки, а також інші поживні продукти

харчування, на який є чималий попит на ринку Чернівецької області та сусідніх регіонів.

Рис. 2.2. Об'єкти контролю з метою формування управлінської звітності для ПП «АПЕРО»

У зв'язку з тим, що технологічний процес борошномельних підприємств є циклом певної кількості процесів і завершується виходом декількох видів продукції, то на таких підприємствах переважає калькулювання собівартості за попередільним методом (process-order costing), також метод прямі витрати накопичують і відображають за кожною окремою стадією (переділом), а не використовують кожним з видів отримуваної продукції.

Сукупність операцій є переділ - це частина технологічного процесу, завдяки якому на підприємствах виробляють напівфабрикат, який використовують для реалізації, або на іншому виробничому циклі [6].

На ПП «АПЕРО» використовують засоби облікового спостереження на таких етапах виробництва:

- 1) Відбувається просушування зернових культур і підготовка до переробки, найчастіше до помелу;

- 2) Наступним етапом є подрібнення, або роз плющення зернових культур, виготовлення макаронних виробів, сухих сніданків, снєків, палочок, подушечок);
- 3) Завершальний етап це засипання продукцію у фасувальні мішечки і розміщення на склад для подальшої реалізації.

Зі складу підприємства продукція відвантажується за методом ФІФО, що обов'язково необхідно прописати в наказі про облікову політику і контролювати облік витрат на кожному з етапів виробництва продукції від першого до третього етапу.

Особливу увагу потрібно звернути на загальновиробничі витрати, оскільки на освітлення, опалення, обслуговування виробничого процесу також визнають витрати.

Слід звернути увагу, що специфікою діяльності борошно-переробних підприємств є те, що з одного зерна виходять різні продукти, сорти, крупи, відходи у вигляді висівок, що призводить до виникнення спільних витрат на помел. Такі витрати гармонійно розподіляють між різноманітними видами продукції ПП, а одиницею для обліку є 1 тонна.

Рекомендованим методом який потрібно використовувати на підприємстві є метод нормативних затрат сировини, також деякі підприємства використовують коефіцієнти, але такі вчені, як Вишневська М.А. [3], Кузнецова І.О., Богатирьова А.М. [32], пишуть, що коефіцієнтний метод є застарілим для ринкової економіки.

Ми погоджуємося з цими науковцями, що такий метод не слід використовувати для управлінського обліку при формуванні управлінської звітності.

Такі організаційні особливості обумовлюють певну складність виявлення, узагальнення, систематизації, обліку інформації відповідно різними видами діяльності також структурними підрозділами.

Виникає необхідність розмежування обліку по вищезазначеними

сегментами діяльності підприємств, врахування специфіки кожного під час впровадження системи управлінського обліку витрат на ПП (рис.2.1).

Важливими об'єктами обліку та контролю є витрати, які безпосередньо впливають на собівартість готової продукції борошномельно-круп'яної промисловості її конкурентоспроможність та в кінцевому підсумку на доходи від реалізації і результати від основної діяльності.

Операційна діяльність із заготовлення та переробки зерна складається із операцій з метою обліку:

- ✓ зважування, лабораторний контроль якості зернових культур;
- ✓ сушіння;
- ✓ очищення;
- ✓ зберігання;
- ✓ переробка;
- ✓ фасування;
- ✓ зберігання після переробки;
- ✓ реалізація готових палочок.

Колись таким видом було борошно I сорту воно зазвичай має найбільшу частку в структурі виробництва, але останнім часом перевагу віддають висівкам.

Для визначення розрахунку собівартості різних видів продукції з використанням зазначеного методу визначимо послідовність:

- 1) встановлення для неї коефіцієнту розподілу, що дорівнює 1,0;
- 2) розрахунок коефіцієнтів розподілу для кожного виду продукції;
- 3) встановлення випуску продукції так натуральний випуск корегують на коефіцієнт;
- 4) визначення собівартості одиниці умовної продукції умовний обсяг;
- 5) визначаємо загальну собівартість продукції кожного з видів (шляхом множення умовної собівартості на кількість умовної продукції кожного виду);

б) встановлюємо собівартості одиниці n-го виду як визначає Щербинка О.В. [42].

Під час організації управлінського обліку на досліджуваному підприємстві відповідальна особа повинна переконатися, що в Наказі про облікову політику підприємства борошномельно-круп'яної промисловості закріплені такі положення щодо особливостей обліку витрат та калькулювання собівартості готової продукції:

- ✓ визначені методи калькулювання витрат на виробництво продукції;
- ✓ перелік і склад калькуляційних статей;
- ✓ методика розрахунку коефіцієнту розподілу помелу;
- ✓ склад постійних і змінних загальновиробничих витрат;
- ✓ база розподілу загальновиробничих витрат.

Рекомендуємо ПП «АПЕРО» розробити окремі Інструкція або Положення з планування, обліку та калькулювання собівартості продукції, що повинні бути наведені в якості додатків до Наказу про облікову політику.

Під час перевірки точності оцінки готової та побічної продукції, а також відходів діяльності зернопереробних підприємств, рекомендуємо детально ознайомитися з технологічним виробництвом, враховуючи норму виходу окремих видів продукції з одиниці сировини, класифікацією відходів, а також в обліковій політиці підприємств обов'язково повинні бути висвітлені такі моменти:

- ✓ оцінки запасів під час вибуття;
- ✓ оцінки відходів;
- ✓ норми їх виходу.

Відповідно до галузевих нормативів у борошномельно-круп'яній галузі продукти, що не є основними класифікують таким чином:

1) побічні продукти це є: мучка кормова і зернові суміші, висівки і зародки, дрібка кормова-просяна і січка тощо);

2) відходи (I-III категорії).

Під час виготовлення борошна і крупів завжди утворюються відходи, не залежно від того, з власної чи давальницької сировини вони виробляються, також більшість відходів борошномельної промисловості є зворотними, та реалізуються як корма для птиці та тварин, їх вартість оцінюють за цінами можливої реалізації.

Облік відходів та метод їх вартісної оцінки – ще один з невід'ємних елементів облікової політики, а також достовірність оцінки та обліку відходів також повинні бути ретельно перевірені під час аудиту.

У господарській діяльності зернопереробних підприємств питома вага доходів отримуваних від надання послуг з переробки давальницької сировини, не рідко сягає 70% [9], також для калькулювання і обліку витрат, пов'язаних з наданням таких послуг рекомендуємо позамовний метод на практиці власники давальницького зерна розраховуються з переробними підприємствами частиною давальницького зерна або виготовленої з нього готової продукції, та під час надання таких послуг калькуляційною одиницею є послуга, підприємству все одно необхідно визначати собівартість 1 тонни продукції.

Слід враховувати під час здійснення бухгалтерського обліку витрат наведені вище на випуск готової, супутньої та побічної продукції, обчислення її собівартості, оцінки доходів від реалізації готової продукції й послуг з переробки.

Підпорядковуються підприємства борошномельної-круп'яної галузі Міністерству аграрної політики і продовольства України, тому використовують для обліку зерна документ - інструкція про ведення обліку й оформлення операцій із зерном та продуктами його переробки на хлібоприймальних та зернопереробних підприємствах, яку затвердили 2008 р. [9].

Також вищезгаданим міністерством затвердили іншу інструкцію у 2017

році, [10], так враховуючи букву закону під час здійснення операцій з приймання, переробки та відпуску готової продукції та відходів зернопереробні підприємства повинні дотримуватися певних правил та оформлювати, крім загально використовуваних документів спеціальні зведені документи, а саме :

- журнал зважування вантажів (форми №№ ЗХС-28,29,141);
- відомість зважування (форми №№ 171а, 171б);
- реєстр форми №№ ЗХС-3, ЗХС-4, ЗХС-5;
- рахунки на експортне зерно (форми №№ 36,37);
- накладні на внутрішнє переміщення зерна;
- акти розподілу відходів;
- розпорядження про відпуск зерна в переробку (форма № 109);
- накладні (форма № 112);
- звіти про рух зерна й відходів, про рух продукції і тари (форми № ЗХС-37) та ін.[9,10].

Наведені документи є релевантним інформаційним джерелами під час обліку готової продукції.

Таблиця 2.2

Особливості діяльності підприємства борошномельно-круп'яної промисловості та їх вплив на організацію обліку та аудиту готової продукції*

Особливості	Вплив на організацію обліку та аудиту
Поділ діяльності	Ведення обліку, розподілу витрат та доходів за господарськими сегментами, врахування специфіки діяльності різних сегментів
Виробництво різних видів продукції	Калькулювання собівартості різних видів продукції та розподіл комплексних витрат, перевірка правильності визначення собівартості
Багато відходів	Окремий облік відходів, оцінки відходів, визначення впливу на собівартість продукції
Використання давальницької	Облік давальницької сировини, калькулювання наданих послуг з переробки, розрахунків із замовниками.

сировини	
Збут фасованої і нефасованої продукції	Окреме калькулювання витрат на фасування, розмежовування в обліку реалізації врахування під час аудиту операцій з реалізації готової продукції
Сезонність	Коливання обсягів робіт, врахування сезонності під час планування аудиту встановлення строків, визначення вибірки)
Звітність Міністерству аграрної політики та продовольства України	Ведення обліку та документування господарських операцій згідно до профільних нормативно-правових актів

* Розроблено автором

Вплив виявлених нами організаційних, технологічних і технічних особливостей господарської діяльності борошномельно-круп'яних підприємств на систему обліку та організацію аудиту готової продукції систематизовано і узагальнено в табл. 2.2.

Таким чином технічні, технологічні, організаційні особливості процесів заготівлі та переробки зерна на борошно та крупи мають суттєвий вплив не тільки на бухгалтерський облік операційної діяльності, а й організацію аудиту готової продукції зернопереробних підприємств.

Розглянувши технологічний процес та специфічні особливості діяльності таких підприємств, на нашу думку, під час перевірки внутрішньому аудиторю необхідно залучати до співпраці експертів-технологів.

Висновки до розділу 2

Дослідження організації обліку та формування фінансової звітності на ПП «АПЕРО» дозволило зробити висновки:

- 1) Темп приросту витрат менший ніж темп приросту доходів. Але таке співвідношення не могло призвести до такого приросту чистого прибутку. Зробивши детальний аналіз видно що приріст доходу від реалізації продукції залежить від кількості проданого товару і також зростання ціни у березні 2023 року.
- 2) На ПП «АПЕРО» дотримуються вимог законодавства щодо організації обліку, використовують методично рекомендовану кореспонденцію рахунків та формують звітність суб'єкта малого підприємництва;
- 3) Розвиток підприємств борошномельно-круп'яної промисловості є стратегічно важливим напрямом економічного розвитку нашої держави в умовах воєнного стану, управління такими підприємствами є актуальним.
- 4) Борошномельно-круп'яне виробництво має свої особливості, що потребує особливого механізму обліку, потрібно враховувати випуску і реалізації готової продукції, різні сегменти діяльності, що виготовляється з давальницької сировини, велика кількість виробничих відходів, сезонні

коливання обсягів виробництва.

5) Питання вдосконалення управлінського обліку на підприємствах досліджуваної галузі, особливо в частині розподілу непрямих витрат є важливим та актуальним для подальших досліджень.

РОЗДІЛ 3 ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМКИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

3.1. Аналіз фінансової звітності ПП «АПЕРО»

В умовах ринкової економіки попит на фінансову інформацію дуже високий. На сьогодні прийняття більшості ділових рішень потребує певної інформаційної підтримки. Зазвичай джерелом інформації для прийняття управлінських рішень є оперативна фінансова звітність підприємства, яка забезпечує різноманітні інформаційні потреби її користувачів.

Зокрема, все більшу роль відіграє своєчасне отримання ділової інформації користувачами за допомогою сучасних телекомунікаційних каналів. А на основі доступної їм рапортно-облікової інформації вказані особи намагаються оцінити фінансове положення підприємства. Основним інструментом для цього слугує економічний аналіз за допомогою якого можна об'єктивно оцінити внутрішні і зовнішні відносини об'єкта.

Метою аналізу звітності підприємства є оцінка фінансово стану та сукупного доходу, вивчення динаміки основних фінансових показників до яких належить рентабельність, ліквідність та платоспроможність об'єкту, що аналізується.

Економічний аналіз являє собою процес побудований на вивчені даних про фінансовий стан підприємства і результатах його діяльності в минулому з метою оцінки майбутніх умов і результатів діяльності. Таким чином, головною метою економічного аналізу є зниження неминучої невідомості, пов'язаної з прийняттям економічних рішень, орієнтованих на майбутнє.

Завдання аналізу фінансової звітності зводяться до наступного:

- оцінка майнового стану підприємства;
- дослідження ступеня підприємницького ризику;
- вивчення достатності капіталу для поточної діяльності і довгострокових інвестицій;
- оцінка потреби в додаткових джерелах фінансування;
- аналіз здатності до нарощування капіталу;
- вивчення раціональності залучення займаних коштів;
- дослідження обґрунтованості політики розподілу і використання прибутку.

Міжнародна практика розробила певні методи аналізу оперативної реєстратури, які ґрунтуються на різноманітних абсолютних та відносних типових показниках, що дають можливість не тільки проводити аналіз статей балансу підприємства, але і робити порівняльний аналіз по ряду підприємств окремої галузі господарства або таких, що займаються аналогічними видами діяльності. Такі співставлення звичайно проводяться не тільки за звітній період, але і за ряд років, що відображає доволі тривалий період діяльності підприємства. Це дозволяє визначати тенденції розвитку підприємства на перспективу, що має велике значення в практичній діяльності, оскільки підприємства здійснюють як довгострокове, так і середньострокове та поточне планування своєї діяльності.

Основними методами аналізу є наступні: читання фінансової звітності; горизонтальний аналіз; вертикальний аналіз; трендовий аналіз; розрахунок фінансових коефіцієнтів.

В сукупності прогнозних форм оперативної фінансової звітності найбільш важливими для проведення стратегічного аналізу та управління є баланс (рапорт про фінансовий стан) та рапорт про фінансові результати (рапорт про сукупний дохід), тому що на основі відображеної у цих формах інформації можна здійснити попередню оцінку фінансових результатів та показників рентабельності діяльності підприємства, визначити потреби у зовнішньому фінансуванні та у власних оборотних коштах.

Побудова проектного балансу основана на урахуванні принципу подвійного відображення господарських операцій в обліку. У загальному вигляді балансове рівняння можна представити наступним чином:

$$\sum \text{Активів} = \sum \text{Пасивів} \quad (3.1.);$$

Подібні балансові ув'язки існують на будь – якому рівні фінансово – господарської системи ПП «АПЕРО»:

- 1) при активізації впливу зовнішнього середовища (фінансових установ, покупців, постачальників ресурсів) відбувається надходження необоротних та оборотних активів і одночасне збільшення зобов'язань на рівновелику величину. Прикладом такої ситуації є спрямування банківських коштів на поповнення активів суб'єкта господарювання;
- 2) внаслідок взаємодії фінансово – господарської системи із зовнішнім середовищем відбувається рівновелике зменшення активів та зобов'язань. Приклад: підприємство розраховується з банком за користування кредитом, з іншими кредиторами за продукцію (товари, роботи, послуги);
- 3) операції, що відбуваються на рівні підсистем активів або зобов'язань спричиняють балансові зміни у взаємопов'язаних об'єктах активів чи зобов'язань.

При здійсненні прогнозування на основі урахування балансових залежностей обґрунтовується порівнянність показників взаємопов'язаних статей у межах форм річної оперативної управлінської звітності.

Розробка прогнозних фінансових рапортів повинна здійснюватись з урахуванням наступних моментів:

- необхідний рівень фінансових показників для досягнення стратегічних цілей і тактичних завдань підприємства;
- розробка нових тактичних шляхів для досягнення стратегічних цілей на основі урахування проблем та перешкод;
- обґрунтування витрат та доходів суб'єкта господарювання.

Отже, проектована оперативна рапорт є важливим джерелом інформації для проведення стратегічного аналізу показників господарської діяльності підприємства, а тому обґрунтований підхід до її розробки сприяє покращенню фінансового стану підприємства.

Підготовку проектованих фінансових рапортів розпочинають з детального аналізу окремих складових оперативної реєстратури та показників фінансового стану підприємства за минулі періоди. На основі урахування результатів проведеного аналізу здійснюється поетапне прогнозування у наступній послідовності:

- 1) прогнозування доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- 2) підготовка проектованого рапорту про фінансові результати;
- 3) складання проектованого балансу, формування додатково необхідних фондів;
- 4) підготовка проектованих звітів про рух грошових коштів та власний капітал підприємства, оскільки досліджуване підприємство складає Фінансовий звіт малого підприємства (дод. А2, А3, А4).

Інформаційна база аналізу фінансової звітності наведено в дод. Б4

Відправною точкою етапу прогнозування є визначення очікуваного доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). При цьому враховуються такі основні чинники, як прогнозований попит на певну продукцію (товари, роботи, послуги), наявні на підприємстві виробничі потужності, рівень механізації та автоматизації виробничих процесів, загальна структура виробництва та асортиментні зміни його обсягів, канали збуту продукції та ціни продажу.

Важлива складова стратегічного аналізу – підготовка проектного рапорту про фінансові результати та узагальнена оцінка відображених у ньому показників. Значна увага спрямовується на дослідження складу витрат операційної, інвестиційної, оперативної діяльності підприємства, а також прогнозування собівартості окремих видів продукції, порівняння загальної суми доходів та витрат, визначення суми нерозподіленого прибутку.

Прогнозна сума доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) коригується шляхом вирахування податку на додану вартість, акцизного збору та інших вирахувань з доходу, на основі чого отримують чистий дохід. Різниця між чистим доходом та собівартістю реалізованої продукції являє собою проектований валовий прибуток (збиток). Потім валовий фінансовий результат коригується на суми доходів та витрат в залежності від видів діяльності підприємства. На основі такого розрахунку визначають проектований чистий прибуток. Прогнозний звіт про фінансові результати повинен завершуватись визначенням суми, яка може бути реінвестована у виробництво.

У процесі складання проектного балансу можуть виникати порушення балансового зв'язку між сумою активів та пасивів. Так, якщо актив проектного балансу перевищуватиме пасив, то виникає потреба в урахуванні додатково необхідних фондів (ДНФ) (за рахунок збільшення власного капіталу, довгострокових або поточних зобов'язань). У випадку,

коли пасив проекovanого балансу перевищує актив, коригують (збільшують) суму активів (як правило в частині оборотних активів). Коригування окремих розділів активу та пасиву балансу здійснюється з використанням регуляторних статей, кожна з яких прямо не залежить від прогнозованих показників грошової виручки і прогнозується індивідуально.

Методи прогнозування основних тенденцій розвитку (тренда) є найбільш розповсюдженими способами економічного прогнозування, які ґрунтуються на урахуванні статистично обґрунтованих тенденцій зміни кількісних характеристик об'єкта.

Продовження на майбутнє тенденції, яка спостерігалася у минулому, називають екстраполяцією. При використанні екстраполяції враховуються наступні обставини.

1. Загальні умови, які визначають тенденцію розвитку у минулому, не змінюються суттєво у майбутньому.

Згідно наведеної методики на першому етапі дослідимо основні показники фінансово-господарської діяльності ПП «АПЕРО», які узагальнено в дод. Б5, згідно якого ми можемо побачити, що підприємство прибуткове рис.3.1.

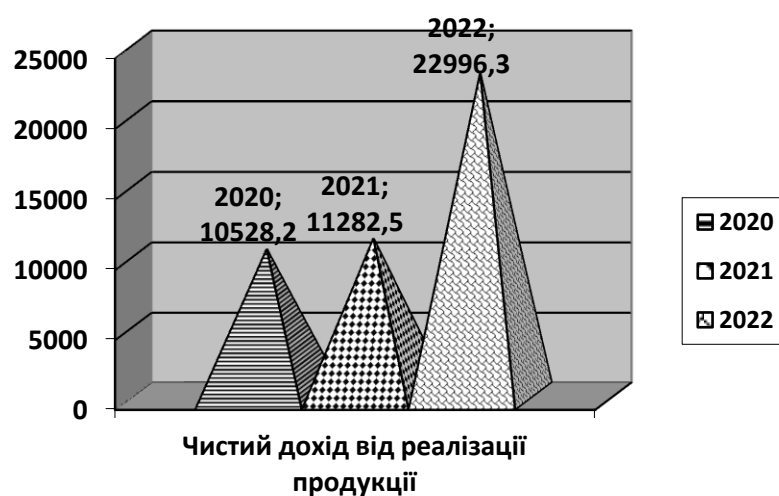

Рис.3.1. Оцінка чистого доходу від реалізації продукції ПП «АПЕРО» за 2020-2022 рр. (тис.грн.)

За даними дод.Б5 можна сказати, що чистий дохід у 2021 р. відносно 2020 р. зріс на 754,3 тис.грн., у 2022 р. відносно 2021р. зріс на 11713,8 тис.грн., також у 2022 р. відносно 2020 р. збільшення на суму 12468,10 тис.грн. Зрозуміло, що собівартість реалізованої продукції зростала, що пов'язано із збільшенням обсягів виробництва, у 20021 р. відносно 2020 р. показник зріс на 438,60 тис.грн., у 2022 р. відносно 2021 р. на 10140,6 тис.грн., у 2022 р. відносно 2020 р. показник зріс на 107,4% або на 10579,2 тис.грн.

Валовий прибуток у 2021 р. відносно 2020 р. збільшився на 315,7 тис.грн., у 2022 р. відносно 2021 р. ріст на суму 1573,2 тис.грн., або 158,9%, у 2022 р. відносно 2021 р. досліджуваний показник збільшився на 1888,90 тис.грн., або 280%, що є позитивним для підприємства.

Також зросли і інші операційні доходи, у 2021 р. відносно 2020 р. витрати зменшилися на 52 тис.грн., у 2022 р. відносно 2021 р. збільшились на 315,5 тис.грн., є у 2022 р. відносно 2020 р. показник зріс на 170,4% або 263,5 тис.грн.

Інші операційні витрати ПП «АПЕРО» зростали, так у 2021 р. відносно 2020 р. ріст склав 118,4 тис.грн., у 2022 р. відносно 2021 р. показник зріс на 336,7 тис.грн., у 2022 р. відносно 2020 р. показник зріс на 1194%, або 455,10 тис.грн.

Інші витрати у 2021 р. відносно 2020 р. збільшились на 94,7 тис.грн., у 2022 р. відносно 2021 р. показник зріс на 87,3 тис.грн., у 2022 р. відносно 2020 р. показник зріс на 164,3%, або 182 тис.грн.

Позитивним є те, що за досліджуваний період підприємство отримувало чистий прибуток (рис.3.2.).

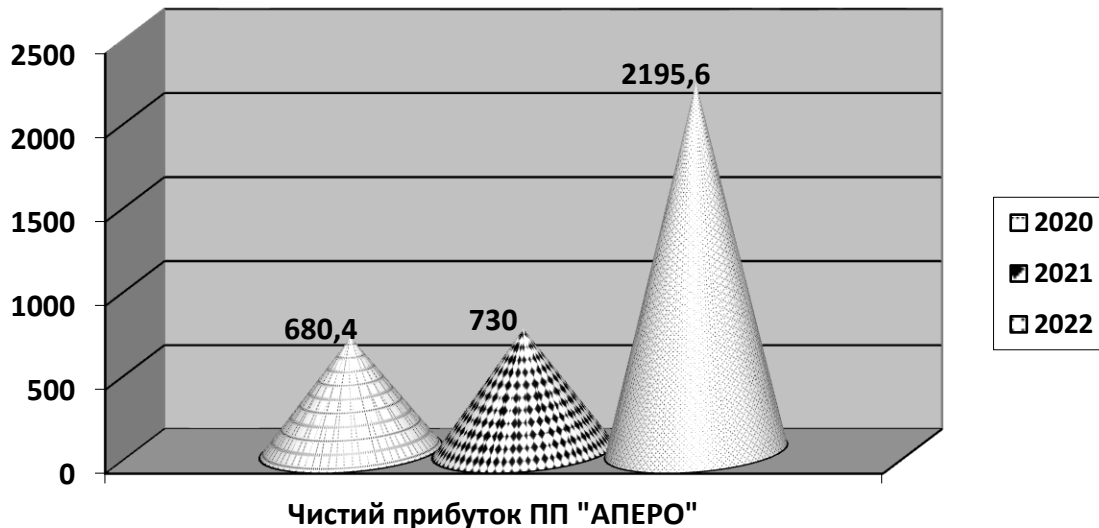

Рис.3.2. Оцінка чистого прибутку ПП «АПЕРО» за 2020- 2022 рр. (тис.грн)

ПП «АПЕРО» у 2021 р. отримало прибуток у сумі 680,4 тис.грн., у 2021 р. показник зріс на 50,5 тис.грн., та склав 730,9 тис.грн., у 2022 р. даний показник збільшився на 1464,7 тис.грн., та склав 2195,6 тис.грн., тобто у 2022 р. відносно 2020 р. показник зріс на 222,7%, або 1515,20 тис.грн.

Наступним етапом дослідження є оцінка складу та структури активів ПП та джерел їх формування, що узагальнено в дод. Б.6 та Б7. Основні результати дослідження зводимо до такого: підприємство володіє необоротними активами, так у 2021 р. їх вартість складала 2885,5 тис.грн., або 36% у структурі активів ПП, у 2021 р. даний показник зріс на 15,3% та склав 2928,3 тис.грн., у 2022 р. показник склав 5426,3 тис.грн., тобто показник зріс на 6,1%.

ПП володіє основними засобами, які у 2020 р. оцінено у сумі 2685,1 тис.грн, у 2021 р. – 2725,6 тис.грн., а також у 2022 р. вартість складає 5221,7 тис.грн., або 40,54% у структурі балансу підприємства. Оцінка основних засобів наведено на рис.3.3.

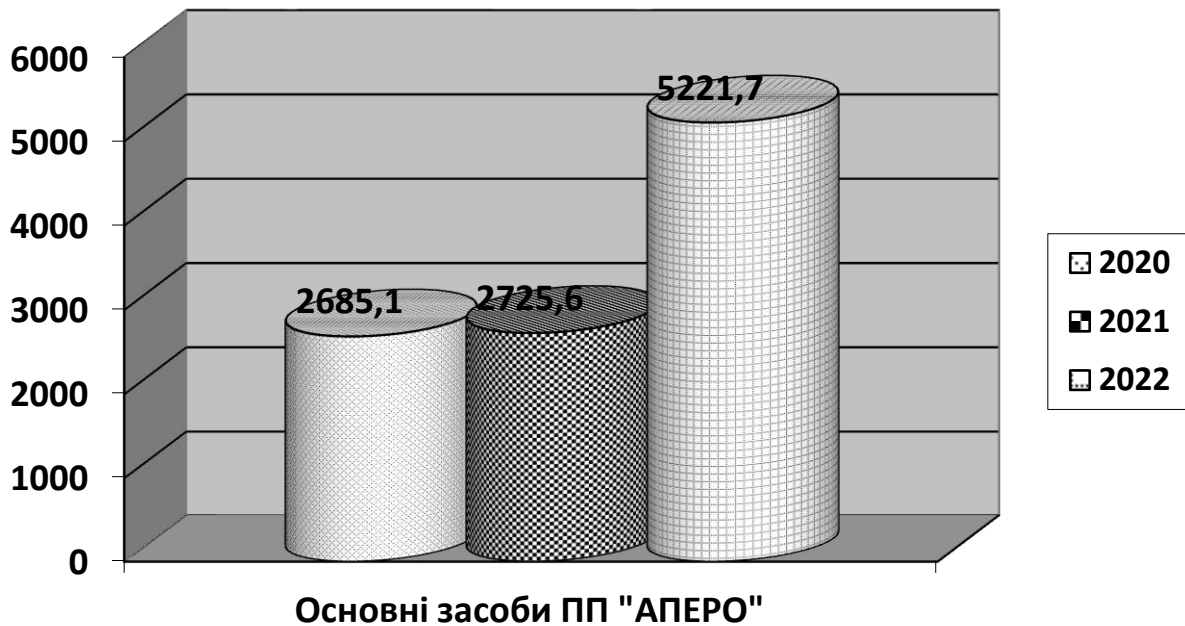

Рис.3.3. Оцінка основних засобів ПП «АПЕРО» за 2020-2022 рр. (тис.грн.)

Найбільшу питому вагу у складі активів належить оборотним активам, а саме запасам, їх вартість у 2020 р. складала 3429,5 тис.грн., або 42,8% у структурі активів, у 2021 р. показник зріс на 3,9% і склав 4240,7 тис.грн., або 38,8%, у 2022 р. показник зріс до 4393,6 тис.грн., або 34,11%.

В дод. Б8 та Б9 проаналізовано склад, структуру та динаміку пасивів ПП «АПЕРО» за 2020-2022 рр., так за даними додатків власний капітал підприємства у 2020 р. зріс на 730,9 тис.грн., у 2022 р. відносно 2021 р. показник зріс на 2195,6 тис.грн, або 129,5 %, що є позитивним для підприємства (рис.3.4.). Даний показник зріс за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку, зареєстрований капітал складає 1 тис.грн.

Підприємство у 2020 р. мало зобов'язання на суму 5753,3 тис.грн., у 2021 р. даний показник зріс до 7913 тис.грн., у 2022 р. зменшився до 4695,4 тис.грн.

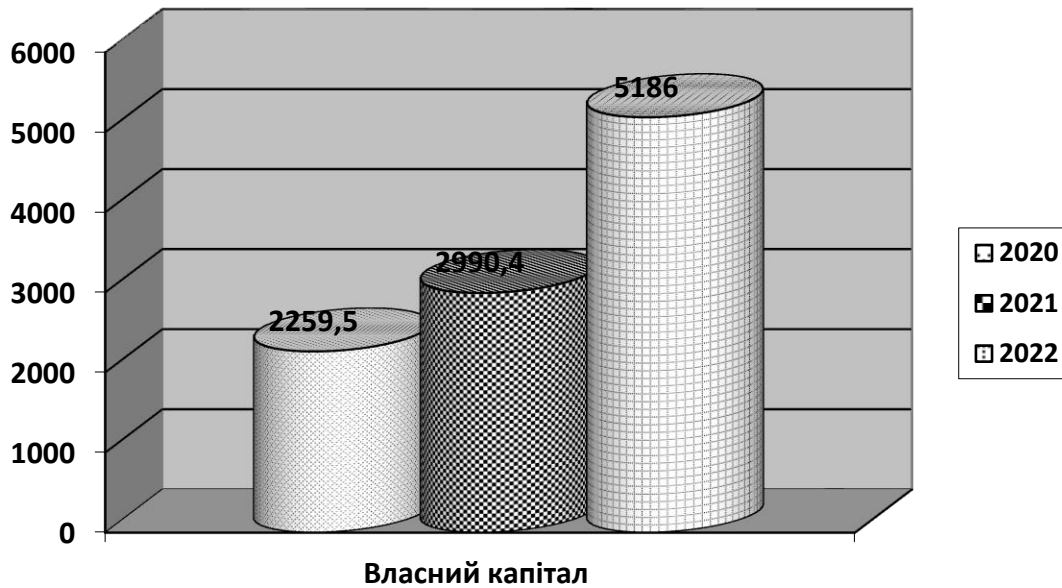

Рис.3.4. Оцінка власного капіталу ПП «АПЕРО» за 2020-2022 рр. (тис.грн.)

Наступним етапом дослідження є визначення типу фінансової стійкості ПП «АПЕРО» за 2020-2022 рр., результати дослідження наведено в дод.Б.10, свідчить, що протягом досліджуваного трирічного періоду на підприємстві спостерігається кризова фінансова стійкість, підприємство залуцає кредитні кошти для погашення своїх зобов'язань.

Показники ліквідності балансу оцінено в дод.Б11, показники платоспроможності визначено в дод. Б12, так коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2022 р. склав 0,28, у 2021 р. – 0,07, у 2020 р. – 0,13; коефіцієнт швидкої ліквідності у 2020 р. складав 0,30, у 2021 р. – 0,47, у 2022 р. – 0,40; коефіцієнт поточної ліквідності у 2020 р. складає 0,89, у 2021 р. 1,01, у 2022 р. – 0,97.

Коефіцієнт співвідношення поточної дебіторської та кредиторської заборгованості у 2020 р. складає 0,73, у 2021 р. – 1,41, у 2022 р. – 0,28.

Наступним кроком дослідження є визначення шляхів удосконалення фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва в умовах воєнного часу.

3.2. Удосконалення фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва в умовах воєнного стану

Питання підготовки фінансової звітності за 2023 рік треба розглядати в світлі змін, які були внесені Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 19.07.2022р. №2435-ІХ, який набув чинності 10 серпня 2022 року, а також з урахуванням положень Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» від 03.03.2022р. №2115-ІХ (зі змінами, в редакції чинній на 01.01.2023р.) [59,60].

Підприємства подають фінансові та аудиторські звіти, протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни за весь період неподання звітності чи обов'язку подати документи. Аналогічні умови діють і щодо оприлюднення фінансової звітності, разом з аудиторським звітом, звітом про управління, звітом про платежі на користь держави, також у період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його завершення до підприємств не застосовується адміністративна та/або кримінальна відповідальність за неподання чи несвоєчасне подання звітності.

Такі пільги не розповсюджуються на підприємства, які наділені бюджетними повноваженнями згідно із законодавством.

Також слід звернути увагу на підпункт 5 пункту 1 Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» від 03.03.2022р. №2115-ІХ, за яким, вищенаведені пільги не поширюються на податкові правовідносини. Це

означає, що до податкової декларації з податку на прибуток, яку підприємства продовжують подавати (за виключенням випадків, коли підприємство не має такої фізичної можливості у зв'язку з бойовими діями), фінансова звітність за нормами ст.46 Податкового кодексу України, обов'язкового додається [17].

Отже, підприємствам на загальній системі, які за законом мають оприлюднювати свою фінансову звітність, вищезгаданою пільгою скористатися можна лише частково, адже в разі не подання фінансової звітності в складі податкової декларації з податку на прибуток, така податкова звітність буде не прийнята.

Крім того, не слід затягувати і з аудитом фінансової звітності, бо тримісячний період після скасування воєнного стану це доволі короткий проміжок часу, більш того, деякі процедури аудитору не вдасться виконати через значний розрив між датою балансу і датою аудиту, а це може призвести до модифікації думки аудитора по окремим статтям фінансової звітності.

Законом України Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 19.07.2022р. №2435-IX, який набув чинності 10 серпня 2022 року, визначено категорії груп підприємств, які поділяються на малі, середні або великі [26].

Такий поділ є актуальним для підприємств (материнських компаній), що контролюють інші підприємства (дочірні підприємства), і які крім фінансових звітів про власні господарські операції, складають та подають консолідовану фінансову звітність.

Законодавцю можна тут подякувати, що малі та середні групи (крім груп у складі яких є підприємства, що становлять суспільний інтерес), звільнено від складання та подання консолідованої фінансової звітності та консолідованого звіту про управління.

Великими групами вважаються групи, показники річної консолідованої фінансової звітності яких на дату складання річної консолідованої фінансової звітності відповідають щонайменше двом із таких критеріїв:

- балансова вартість активів - понад 20 мільйонів євро;
- чистий дохід від реалізації - понад 40 мільйонів євро;
- середня кількість працівників - понад 250 осіб.

Для визначення відповідності критеріям, встановленим у євро, застосовується офіційний курс гривні щодо іноземних валют (середній за період), розрахований на підставі курсів Національного банку, що встановлювалися для євро протягом відповідного року. Наприклад, для дати балансу на 31 грудня 2022 року це будуть такі значення:

- балансова вартість активів - понад 679 640 тис.грн.
- чистий дохід від реалізації - понад 1 359 280 тис.грн.

Як і для підприємств, якщо на дату складання річної консолідованої фінансової звітності група, показники річної консолідованої фінансової звітності якої протягом двох років поспіль (за звітний рік та рік, що передує звітному), не відповідає критеріям групи, до якої вона віднесена, така група повинна бути віднесена до відповідної групи, критеріям якої відповідають показники річної консолідованої фінансової звітності за результатами звітного періоду.

Материнські підприємства великої групи, які не належать до категорії великих підприємств (крім суб'єктів інвестиційної діяльності, які не складають консолідовану фінансову звітність відповідно до МСФЗ, зобов'язані не пізніше ніж до 1 червня року, що настає за звітним періодом, оприлюднювати річну консолідовану фінансову звітність, складену за МСФЗ, разом з аудиторським звітом, консолідованим звітом про управління, консолідованим звітом про платежі на користь держави на своїй веб-сторінці або своєму веб-сайті (у повному обсязі).

Материнські підприємства, які є одночасно дочірніми підприємствами та відповідно до вимог НП(С)БО або МСФЗ не подають консолідовану фінансову звітність, зобов'язані оприлюднити на своїй веб-сторінці або своєму веб-сайті (у повному обсязі) річну консолідовану фінансову звітність свого материнського підприємства разом з аудиторським звітом та консолідованим звітом про управління не пізніше ніж до 1 червня року, що настає за звітним періодом.

Висновки до розділу 3

Проведена оцінка фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва дозволила зробити такі висновки:

- 1) аналіз економічного потенціалу є складним і мультидисциплінарним процесом, що вимагає використання різноманітних методів і інструментів. Провівши аналіз складу та динаміка активів (горизонтальний аналіз майна) ПП "АПЕРО" встановлено зростання необоротні активи протягом 2021 та 2022 рр., абсолютний приріст склав 42,80 та 2 498,00 тис. грн. Фактор якій вплинув на значний приріст у 2022 році є ввід в експлуатацію основних засобів а саме – нової лінії по виробництву снєків;
- 2) . відносний темп приросту основних засобів склав 91,6%. Оборотні активи натомість показали протилежний темп, тобто значне зростання у 2021 році і незначний спад у 2022 році. Абсолютний та відносний приріст оборотних активів становив 2847,8 (55,5%) та -520,0 (-6,5%) відповідно;
- 3) основними показниками які на це вплинули це зростання дебіторської заборгованості та іншої поточної заборгованості. Інша поточна заборгованість сформувалась в наслідок авансової оплати у одному звітному періоді за обладнання яке мало бути виготовлене і доправлено в Україну у іншому звітному періоді.
- 4) абсолютний приріст іншої поточної дебіторська заборгованість склав

1765,1 тис. грн. Поточна дебіторська заборгованість за товари роботи та послуги 1325,3 тис. грн. На діаграмі показано структуру заборгованості з якої видно що 86,3 % заборгованості це заборгованість строк оплати якої ще не настав.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження у випускній кваліфікаційній роботі свідчить про важливе значення виробництва продуктів борошно-мельної промисловості для економіки України. В загальному спостерігається тенденція до погіршення фінансових показників галузі в цілому, однак по досліджуваному підприємству спостерігаються покращення фінансових показників. Для виходу із кризового стану виробничим підприємствам промисловості необхідно залучати потенційних інвесторів, а для вирішення даного завдання основні форми звітності повинні бути складені правильно, якісно і відповідати законодавчим актам.

Випускна кваліфікаційна робота виконана на актуальній темі, адже правильність побудови методики складання і перевірки основних фінансової звітності є запорукою ефективних управлінських рішень.

В роботі визначено об'єкт, предмет дослідження, мету, а основне вирішені поставлені завдання. З метою удосконалення організації обліку, аналізу за правильністю складання звіту суб'єкта малого підприємництва для ПП «АПЕРО» в роботі зроблено такі пропозиції:

- 1) Рекомендуємо для досліджуваного підприємства розробити Наказ на облікову політику, який не був прийнятий на підприємстві, що не дозволяє визначити основні напрямки облікової політики ПП;
- 2) Вчасно формувати всі частини звітної форми, щодо термінів їх складання, та надавати їх на вимогу керівництва;
- 4) Рекомендуємо впровадити елементи управлінського обліку, а саме управління витратами за центрами їх виникнення та запровадити внутрішню управлінську звітність;

5) З метою збільшення прибутковості ПП рекомендуємо здійснювати пошук нових ринків збуту харчової продукції з виходом на сусідні країни Румунія та Молдова.

6) З метою запобігання неправильності складання оперативної фінансової звітності та її невідповідності НП(С)БО 25 та Міжнародним стандартам бухгалтерського обліку пропонуємо на ПП ввести нову штатну одиницю внутрішнього аудитора, який буде постійно здійснювати внутрішній контроль за діяльністю бухгалтерії та інших підрозділів підприємства;

7) Бухгалтеру ПП постійно слідкувати за змінами в законодавстві, щодо правильності складання і подання фінансової та податкової звітності підприємства;

8) Керівництву ПП радимо постійно залучати представників бухгалтерської служби до участі в практичних семінарах по питаннях змін до законодавства щодо правильності складання і подання оперативної фінансової інформації.

Вищезазначені пропозиції сприятимуть ефективній роботі бухгалтерської служби ПП, що дозволить здійснювати ефективне управління підприємством в цілому.

Отже, облікова система суб'єктів малого підприємництва складається з певного набору альтернатив, передбачених національними стандартами бухгалтерського обліку та МСФЗ. Основні законодавчі новації останніх років можна вважати позитивними, оскільки відбулося впорядкування видів суб'єктів малого бізнесу з точки зору форми подання фінансової звітності.

Список використаних джерел

1. Белова І.М., Семенишена Н.В., Мельничук О. Генезис становлення облікової системи малих підприємств в Україні // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2019. № 1–2. С. 26–48.
2. Бокій О.В. Ринок борошна в Україні / О.В. Бокій // Вісник ОНУ імені І.І. Мечнікова. – 2013. Т. 18 Вип. 4/1. – С. 43-57.
3. Ведення кількісно-якісного обліку зерна буде врегульовано URL: <https://uteka.ua/ua/publication/Vedenie-kolichestvenno-kachestvennogo-ucheta-zerna-budet-uregulirovan>.
4. Гоголь Т.А. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємств малого бізнесу: монографія. Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2014. 384 с.
5. Господарський Кодекс України [Електронний ресурс]: закон України від 16 січня 2003р. № 436-IV (редакція від 07.02.2019, підстава 2473-VIII). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> – Назва з екрана. – Перевірено: 18.02.2019.
6. Довбуш А.В., Давидовська Г.І. Особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу в Україні //Інноваційна економіка. 2020. № 5–6. С. 162–167.
8. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] // Офіційний сайт – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
9. Інструкція про ведення обліку й оформлення операцій із зерном і продуктами його переробки на хлібоприймальних та зернопереробних підприємствах, затверджена Міністерством агрополітики України від

13.10.2008р. № 661 URL:
http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE15802.html.

10. Інструкція про ведення кількісно-якісного обліку зерна та продуктів його переробки на зернових складах та зернопереробних підприємствах: проект Наказу Міністерства агрополітики та продовольства України // Урядовий портал. –URL:
<http://www.minagro.gov.ua/uk/regulatory?nid=23555>.

11. Офіційний веб-сайт Міністерства економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: –
<http://ukrexport.gov.ua/ukr/economica/ukr/157.html>.

12. Офіційний сайт Державної служби статистики України:
URL: [://www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua)

13. Збірник «Україна – 2013»: стат. зб. ; за ред. О.Е.Остапчука. – К. : ТОВ «Август Трейд», 2014 – 28 с.

14. Офіційний сайт інформаційно-аналітичного агентства «АПКІнформ»: URL: <http://www.apk-inform.com>

15. Офіційний сайт інформаційного агентства «Агро Перспектива»:
URL: <http://www.agroperspectiva.com/ru/>

16. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 17.11.2020).

17. Податковий Кодекс України: закон України від 02.12.2010 № 2755-VI.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

18. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 17.11.2020).

19. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39 (заголовок Положення в редакції Наказу Міністерства фінансів України № 226 від 31.05.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення: 17.10.2023).

20. Про схвалення Стратегії застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.10.2007 № 911р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/911-2007%D1%80#Text> (дата звернення: 17.10.2023).

21. Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств (МСФЗ для МСП). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_063#Text (дата звернення: 17.11.2020).

22. Нові правила обліку та звітності для «малюків» і К^о // Податки & бухоблік. 2019. № 81. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2019/october/issue-81/article-104773.html>

23. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності: постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#n12>

13. 24. Фінансова звітність малого підприємства — 2020 // Uteka. Податки та звітність. 2019. URL: [https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-nalogi-i-otchetnost-10-finansovaya-otchetnost-malogo--predpriyatiya%E2%80%932020#:~: text \(дата](https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-nalogi-i-otchetnost-10-finansovaya-otchetnost-malogo--predpriyatiya%E2%80%932020#:~:text=(дата)

звернення: 17.11.2020).

25. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні [Електронний ресурс]: Закон України № 4618-VI від 22.03.2012р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>

26. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні
URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

27. . Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»: Наказ Міністерства фінансів України № 39 від 25.02.2000р.

28. Постанова кабінету Міністрів України від 14.04.2000р. № 656 «Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення»

URL: <http://sop.com.ua/regulations/2339/246818/>

29. Поддєрьогін А.М. Фінансовий стан та інвестиційна привабливість підприємств харчової промисловості України / А.М. Поддєрьогін, А.В. Корнилюк А.В. // Економіка і регіон. ПолтНТУ. – 2019. – № 1 (20) – С. 94 –100.

30. Методичні рекомендації із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами: Наказ Міністерства фінансів України № 720 від 15.06.2011р

31. Мітрофанова М.О. Особливості калькулювання витрат на підприємствах борошномельного комплексу. / М. Мітрофанова.// Науковий клуб «Shofus» – 2016. –URL: http://sophus.at.ua/publ/2016_03_31_lviv/sekcija_section_6_2016_03_31/osoblivosti_kalkuljuvannja_vitrat_na_pidpriemstvakh_boroshnopererobnogo_kompleksu/120-1-0-1792.

32. Кузнецова І.О. Моніторинг як складова процесу управління підприємством хлібопродуктів: теорія та методологія (Монографія) / І.О. Кузнецова. – Одеса: ВПП «Друкарський дім», 2009 – 228 с.

33. Луцюк І. В. Галузь діяльності як системоутворюючий фактор обліку і контролю витрат на якість зернопереробних підприємств / І. В. Луцюк // Вісник Національного університету «Львівська політехніка» – 2014. – № 797. – С. 102-107. –URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2023_797_15.

34. Нікішина О. Аналіз ринку борошномельної продукції / О. Нікішина // Товари і ринки. – 2013. № 2. – С. 43-57.

35. Кузнецова І.О., Богатирьов А.М., Відоменко І.О. Сучасні підходи щодо планування собівартості продукції борошномельних підприємств / І.О.Кузнецова, А.М. Богатирьов, І.О. Відоменко. // Вісник Хмельницького національного університету – 2020. – № 5. – с. 22-26.

36. Команюк М., Мустеца І. Удосконалення фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва. Вісник ЧТЕІ ДТЕУ 2023.

37. Тростянська К.М., Полгородник Н.В. Особливості організації обліку та аудиту на підприємствах борошномельно-круп'яної промисловості. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5993>

Квач Я.П., Кошельок Г.В. Сучасний стан і перспективи розвитку борошномельної галузі України URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/>

38. Сопко В.В., Бойко О.В. Бухгалтерський фінансовий та внутрішньогосподарський облік в галузях системи переробної промисловості і АПК / О.В. Бойко, В.В. Сопко. – К.:Мета, 2021. – 514с.

39. Сухоребра О.П. Облік витрат та його вдосконалення на підприємствах хлібопродуктів / О.П. Сухоребра // Вісник Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка – 2021. – № 53. – с. 73-76.

40. Семенова С.М., Шпирко О.М. Облікова політика малих підприємств в Україні та Німеччині // Збірник науко-вих праць ДУІТ. Серія «Економіка і управління». 2019. № 46. С. 95–108.

41. Щербина О.В. Особливості калькулювання собівартості готової продукції на борошномельних підприємствах / О.В. Щербина // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету – 2022 – № 6 – с. 281-284.

42. Щербина О.В. Організаційно-технічні особливості борошномельного виробництва та їх вплив на побудову обліку витрат / О.В. Щербина // Сталий розвиток економіки. – 2021. – № 7. – с. 211-214.

43. Ukraine’s agriculture and farmland market: the impact of war URL: <https://voxukraine.org/en/ukraines-agriculture-and-farmland-market-the-impact-of-war>

44. Author’s calculations based on Table 4.33 of The Statistical Yearbook “Agriculture of Ukraine” for 2021.

45. FAO. 2022. Ukraine: Impact of the war on agriculture and rural livelihoods in Ukraine – Findings of a nation-wide rural household survey, December 2022. Rome. <https://doi.org/10.4060/cc3311en>

46. Author’s calculations based on Table 4.12 of The Statistical Yearbook “Agriculture of Ukraine” for 2021.

47. Deininger, Klaus W.; Ali, Daniel Ayalew. Land and Mortgage Markets in Ukraine : Pre-War Performance, War Effects, and Implications for Recovery (English). Policy Research working paper; no. WPS 10385 Washington, D.C.: World Bank Group.

48. Проблеми фіThe average over all reported sales deals from land.gov.ua in 2021; converted to EUR using the official 2021 EUR-UAH exchange rate.

49. Janzen, J. and C. Zulauf. "The Russia-Ukraine War and Changes in Ukraine Corn and Wheat Supply: Impacts on Global Agricultural Markets."

farmdoc daily (13):34, Department of Agricultural and Consumer Economics, University of Illinois at Urbana-Champaign, February 24, 2023.

50. Janzen, J. "Agricultural Commodity Markets Reaction to the Ukraine-Russia Conflict." farmdoc daily (12):30, Department of Agricultural and Consumer Economics, University of Illinois at Urbana-Champaign, March 7, 2022.

51. Langemeier, M. "International Benchmarks for Wheat Production." farmdoc daily (11):109, Department of Agricultural and Consumer Economics, University of Illinois at Urbana-Champaign, July 21, 2021.

52. Langemeier, M. and L. Zhou. "International Benchmarks for Corn Production." farmdoc daily (12):29, Department of Agricultural and Consumer Economics, University of Illinois at Urbana-Champaign, March 4, 2022.

53. Paulson, N., J. Janzen, C. Zulauf, K. Swanson and G. Schnitkey. "Revisiting Ukraine, Russia, and Agricultural Commodity Markets." farmdoc daily (12):27, Department of Agricultural and Consumer Economics, University of Illinois at Urbana-Champaign, February 28, 2022.

54. Sowell, A., B. Swearingen, and A. Williams. "Wheat Outlook: January 2023." WHS-23a, USDA, Economic Research Service, January 17, 2023. <https://www.ers.usda.gov/webdocs/outlooks/105619/whs-23a.pdf?v=8911>

55. IFRS for SMES (2009): The International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities, IASB, London 2009 URL: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=92410&c

56. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC Text with EEA relevance-URL: <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/>

57. Офіційний сайт Кабінету міністрів України.URL:
[<http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/cardnpd>].

58. Фінансовий аналітик-сервер. –URL:
[<http://www.fas.com.ua/products.php>].

59. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 19.07.2022р. №2435-IX, який набув чинності 10 серпня 2022 року.

60. Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» від 03.03.2022р. №2115-IX (зі змінами, в редакції чинній на 01.01.2023р.)